

CEITEC

Central European Institute of Technology
BRNO | CZECH REPUBLIC

Zelený mimozemšťan - krása a význam molekulární biologie rostlin

Jan Hejátko

Research Group Leader

Brno, Nov 22, 2021

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

OP Research and
Development for Innovation

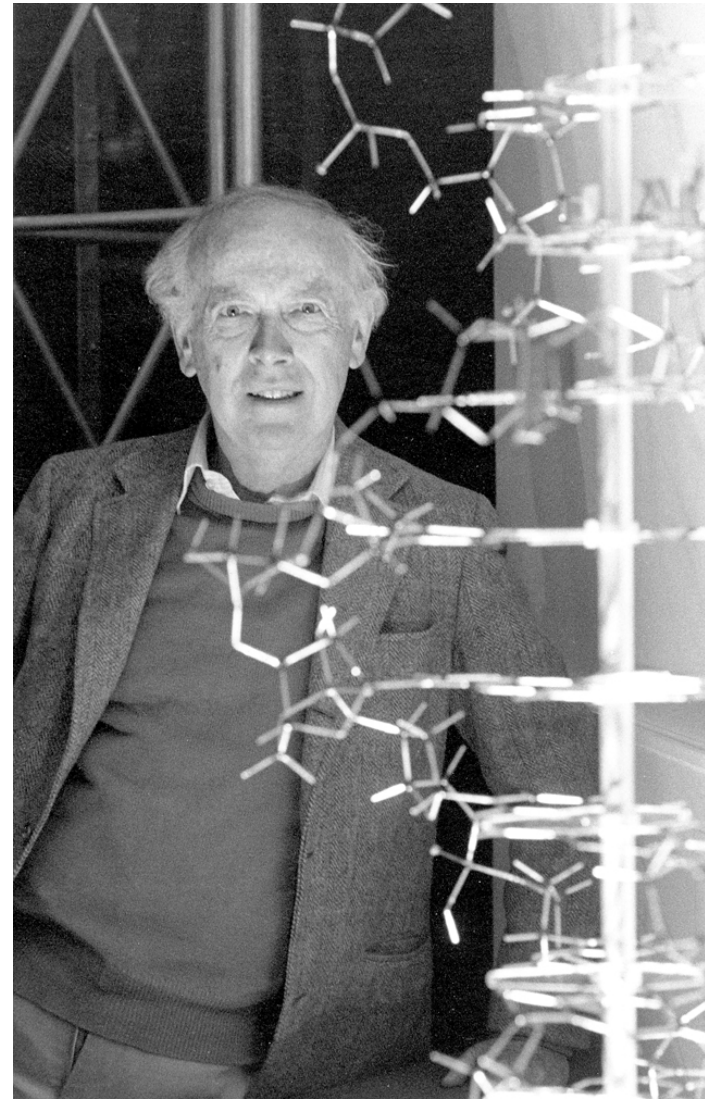

Osnova

- Klíčové objevy, základní pojmy a přístupy
 - Mezníky genetiky a molekulární biologie
 - Centrální dogma molekulární biologie
 - Metody analýzy genové exprese a lokalizace proteinů in vivo
- Hormonální signály a růst rostlin
- GMO - důvod k obavám nebo optimismu?

“...We used to think our fate was in our stars. Now we know, in large measure, **our fate** is in **our genes**.”

James Dewey Watson, 1989

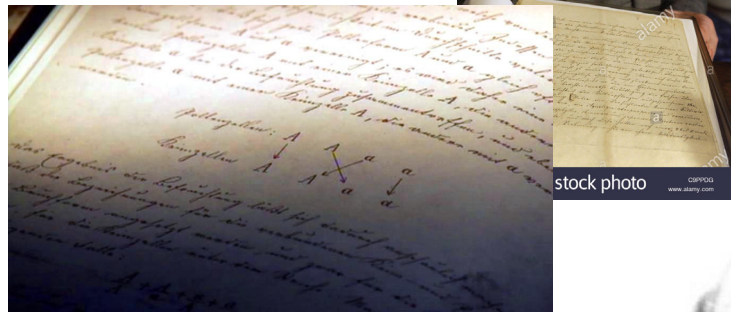
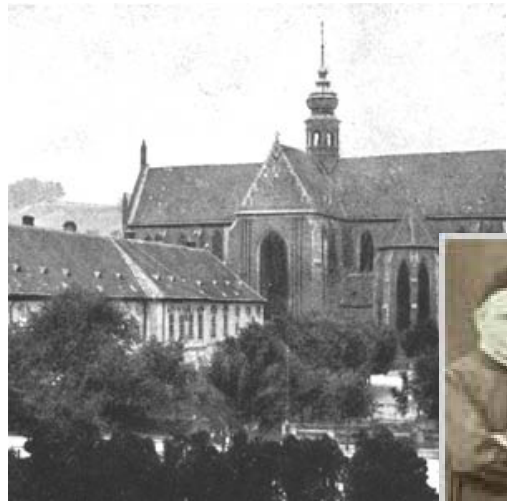

Osnova

- Klíčové objevy, základní pojmy a přístupy
 - Mezníky genetiky a molekulární biologie

Klíčové objevy Zákony dědičnosti

■ 1865, Brno

Cyril F. Napp

Ora et Labora

Mendel's legacy
150 years
of the genius of genetics

Klíčové objevy

Objev DNA

- **1869**, Tuebingen
- Publikováno **1871**

Johannes Friedrich Miescher

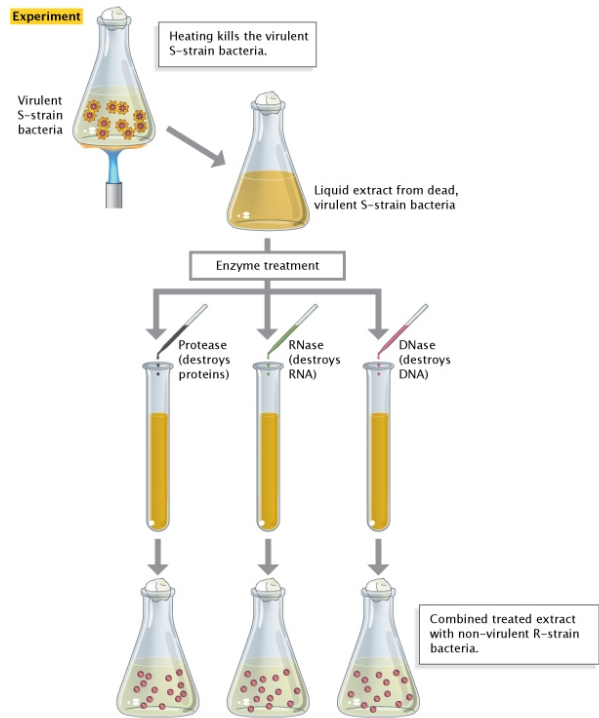

Klíčové objevy

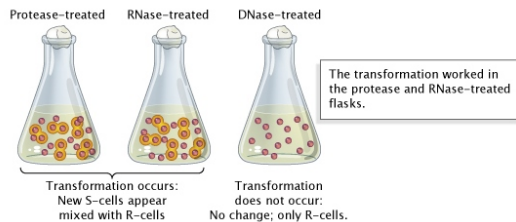
DNA jako nositelka dědičnosti

Question: What is the material that transforms cells? Is it protein, RNA, or DNA?

Experiment

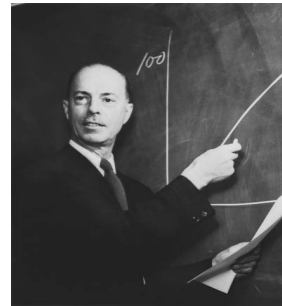
Results

Conclusion DNA is the molecule responsible for transformation.

Oswald Avery

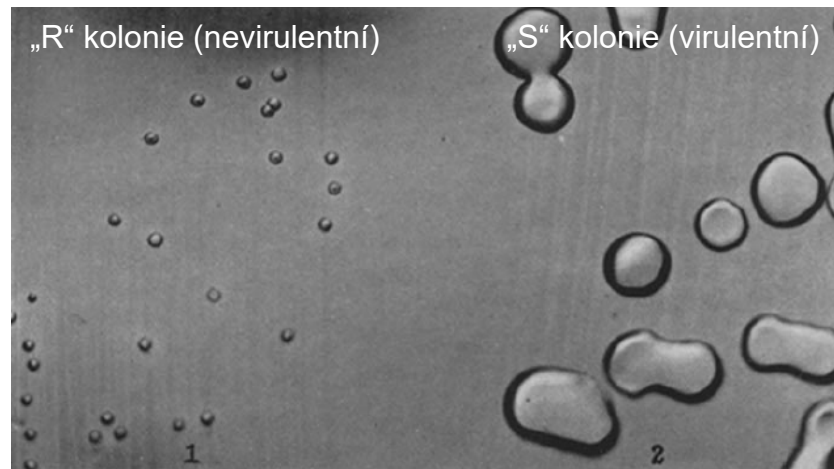

Colin MacLeod

Maclyn McCarty

- 1944, New York

Klíčové objevy

Struktura DNA a genetický kód

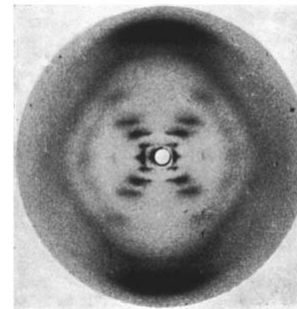
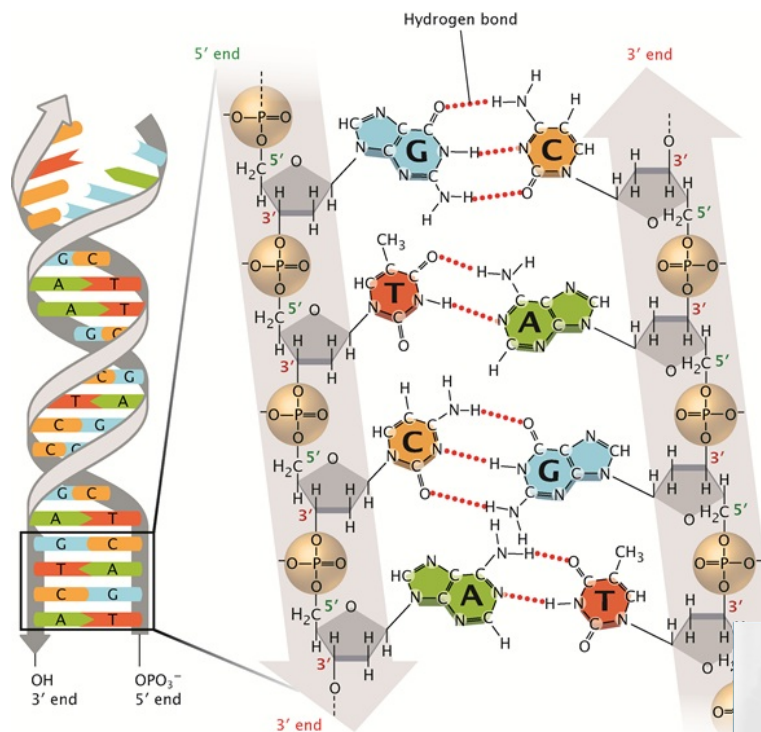
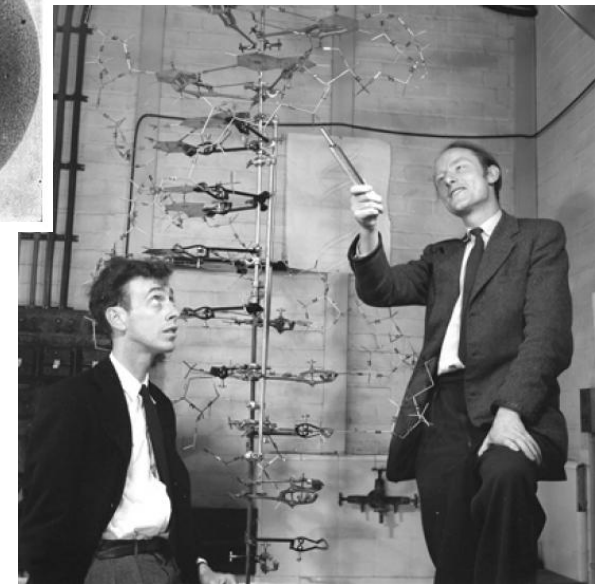
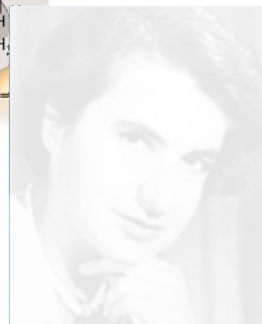

Photo 51

- 1953, Cambridge/London

Rosalind Franklin

James Watson

Francis Crick

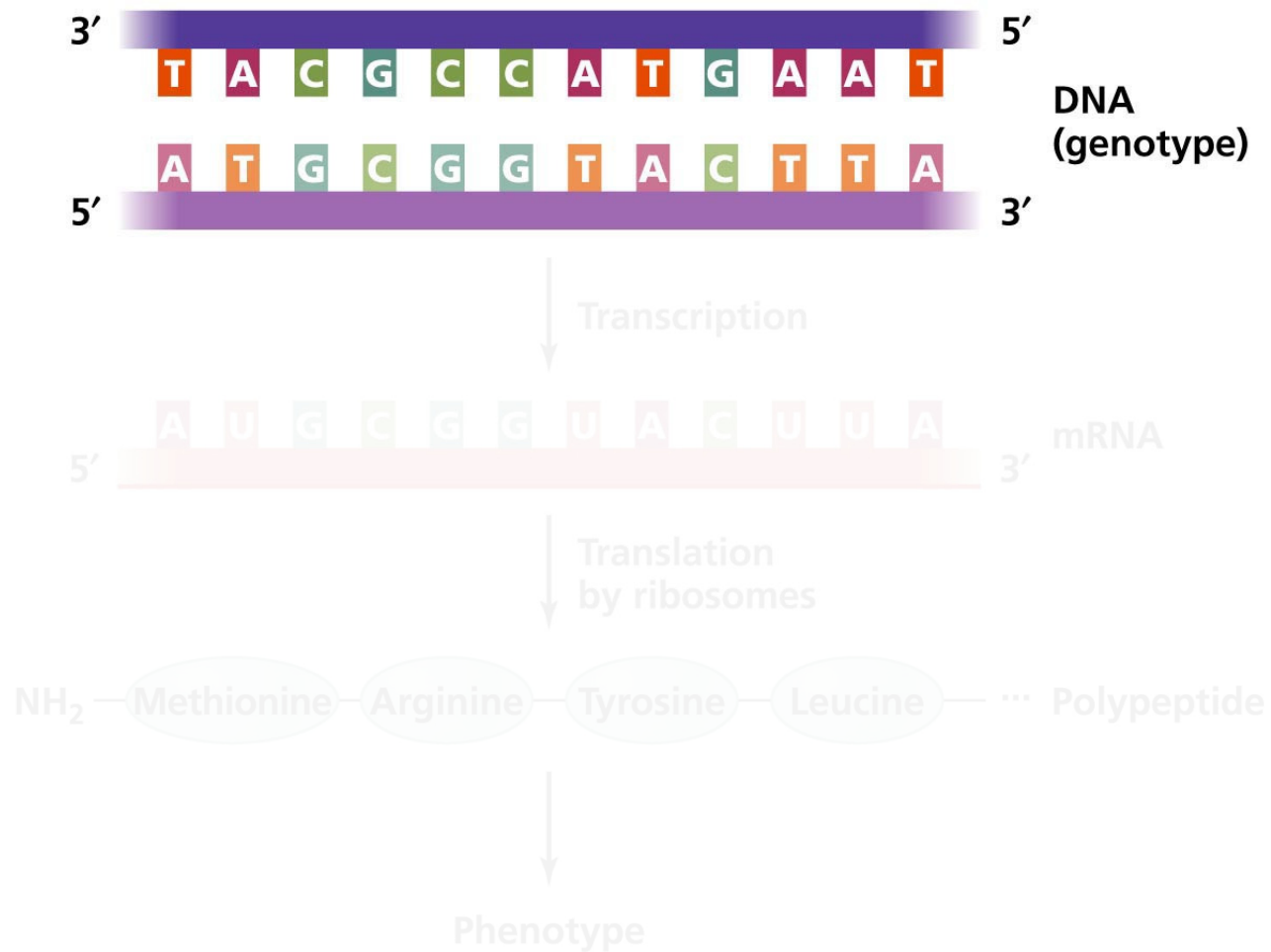
Maurice Wilkins

Osnova

- Klíčové objevy, základní pojmy a přístupy
 - Mezníky genetiky a molekulární biologie
 - **Centrální dogma** molekulární biologie

Základní pojmy

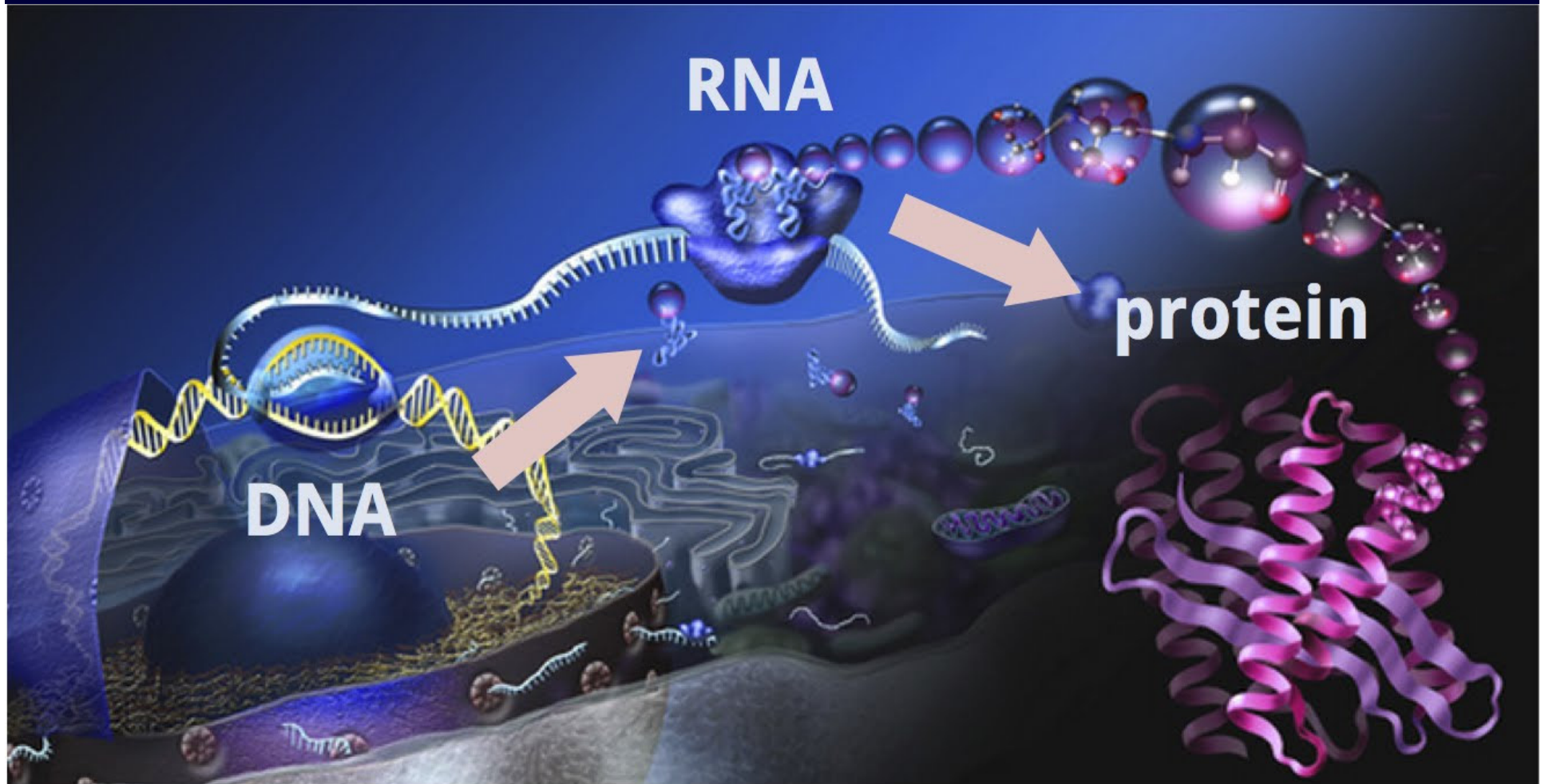
Centrální dogma molekulární biologie

Copyright © 2006 Pearson Education, Inc., publishing as Benjamin Cummings.

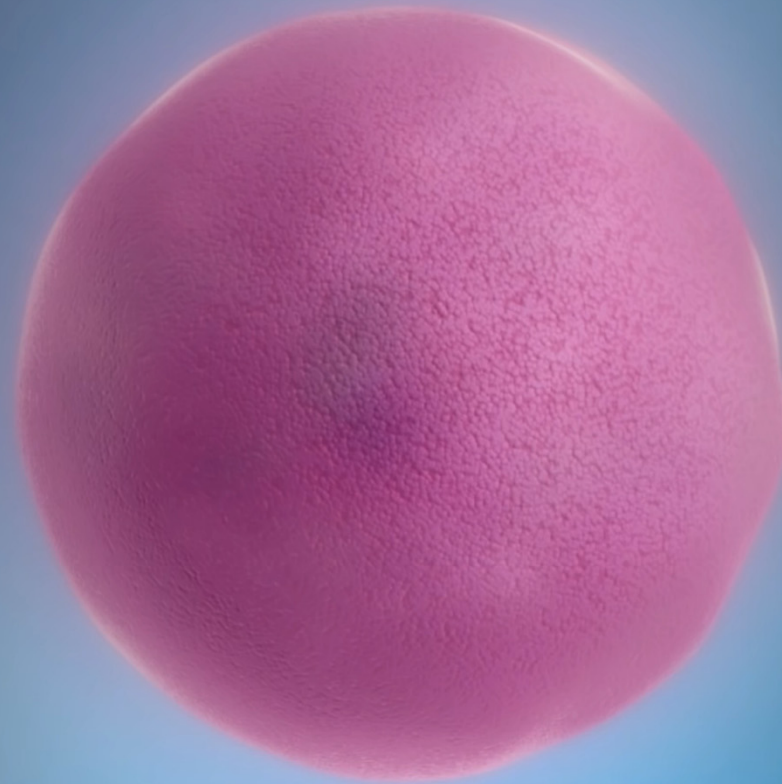
Základní pojmy

Centrální dogma molekulární biologie

Základní pojmy

Centrální dogma molekulární biologie

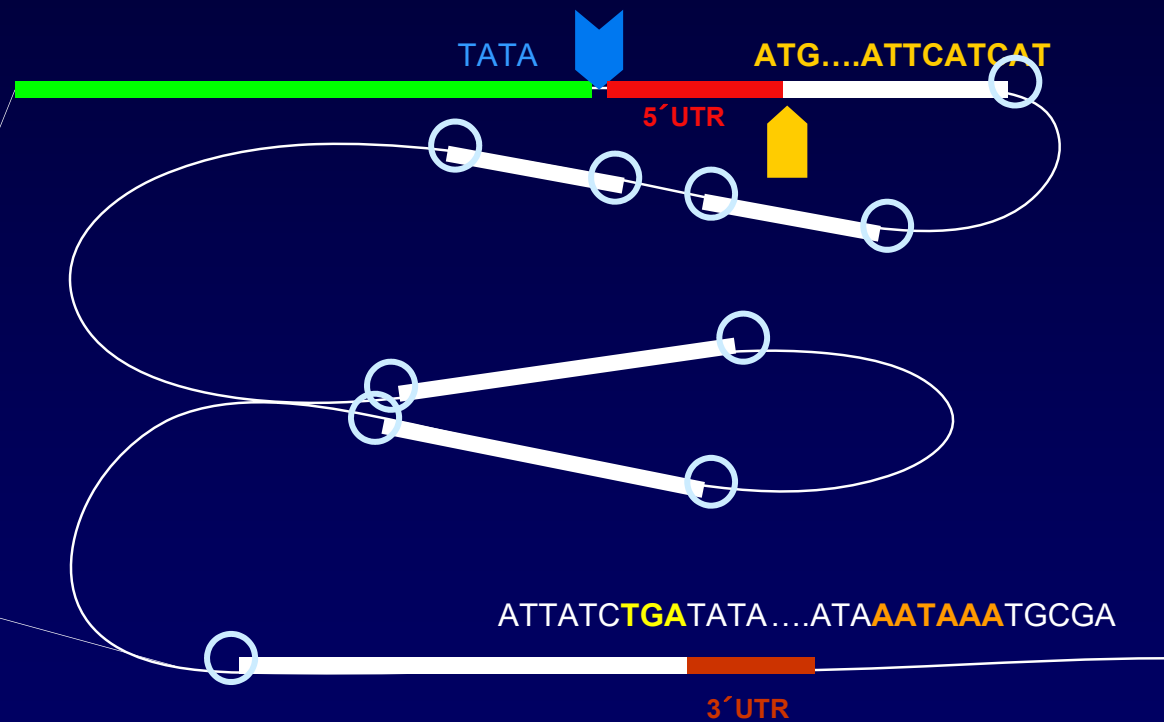

Osnova

- Klíčové objevy, základní pojmy a přístupy
 - Mezníky genetiky a molekulární biologie
 - Centrální dogma molekulární biologie
- Metody analýzy genové exprese a lokalizace proteinů in vivo

Struktura genů

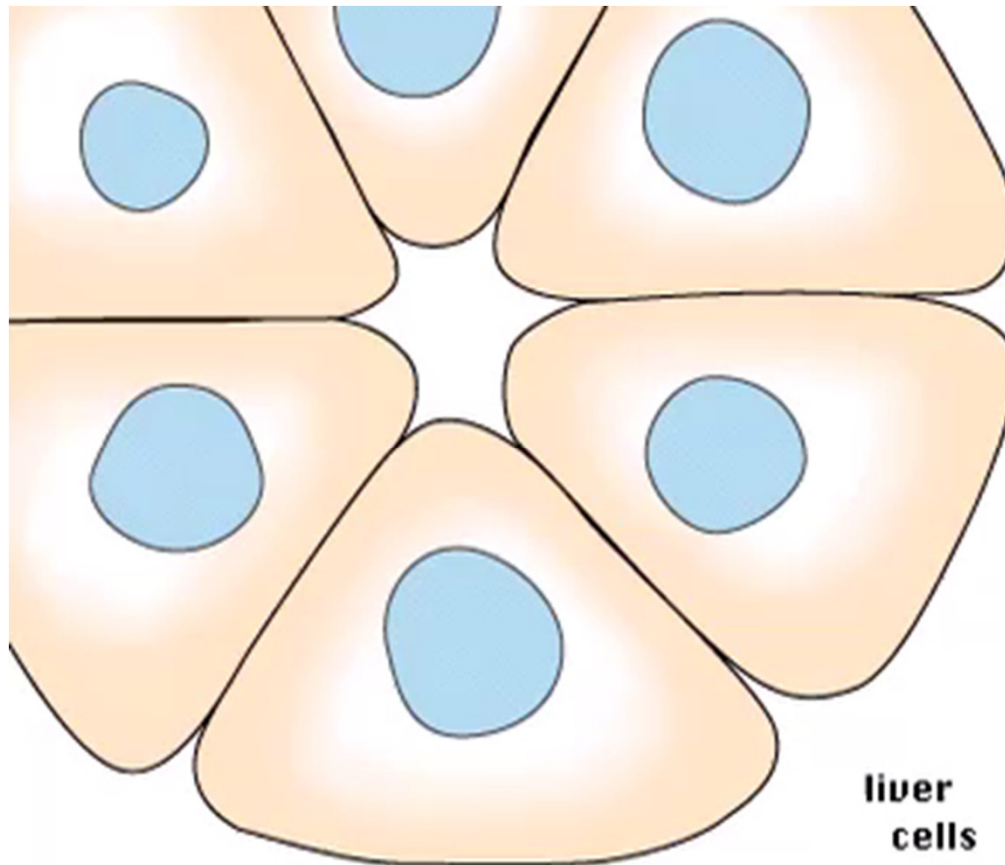
- promotor
- počátek transkripce
- 5' UTR
- počátek translace
- místa sestřihu
- stop kodon
- 3' UTR
- polyadenylační signál

Základní přístupy

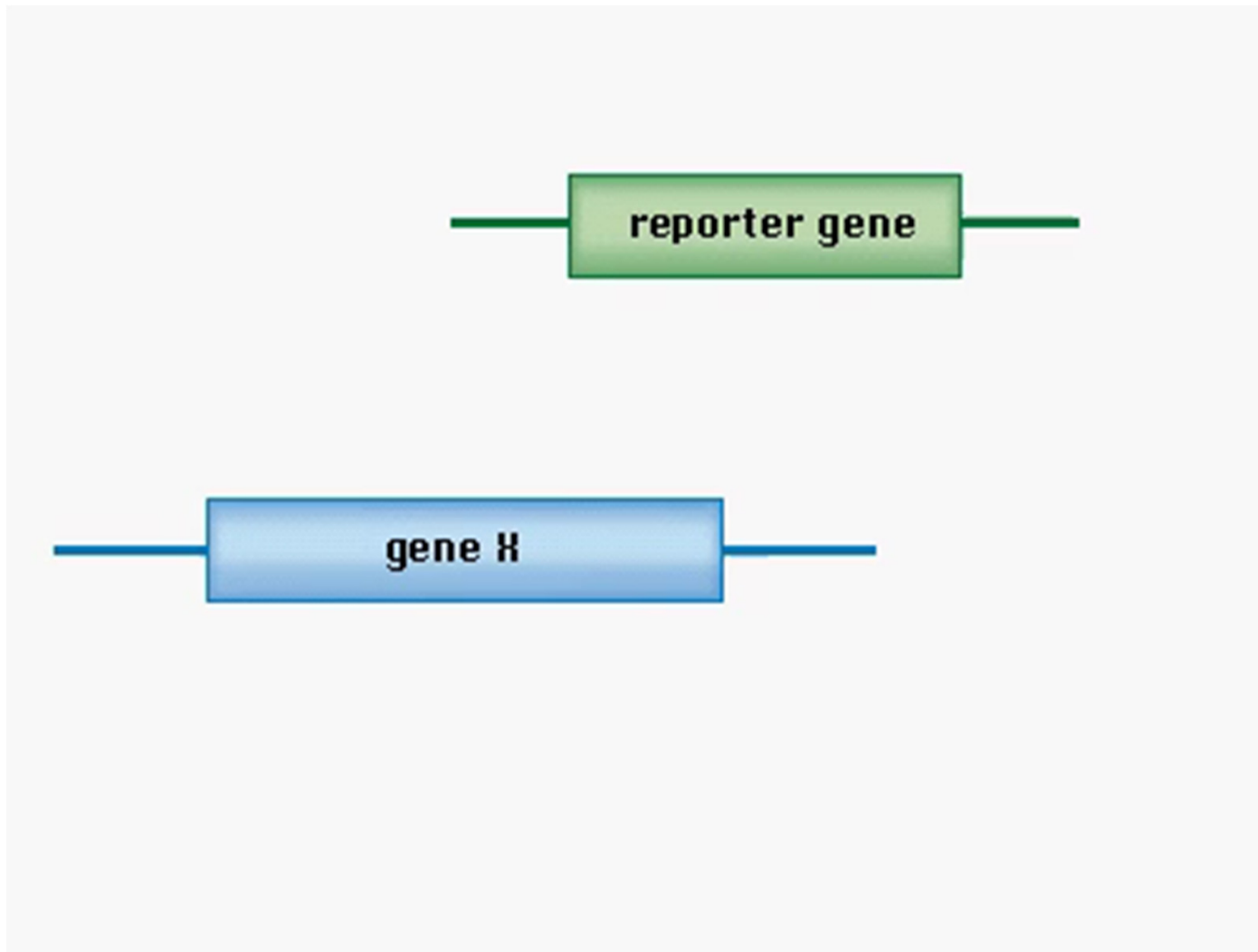
Tkáňově specifická genová exprese

- Každá buňka obsahuje **totožnou sadu všech genů** daného organismu, ale **jen část z nich** je v daném buněčném typu aktivní

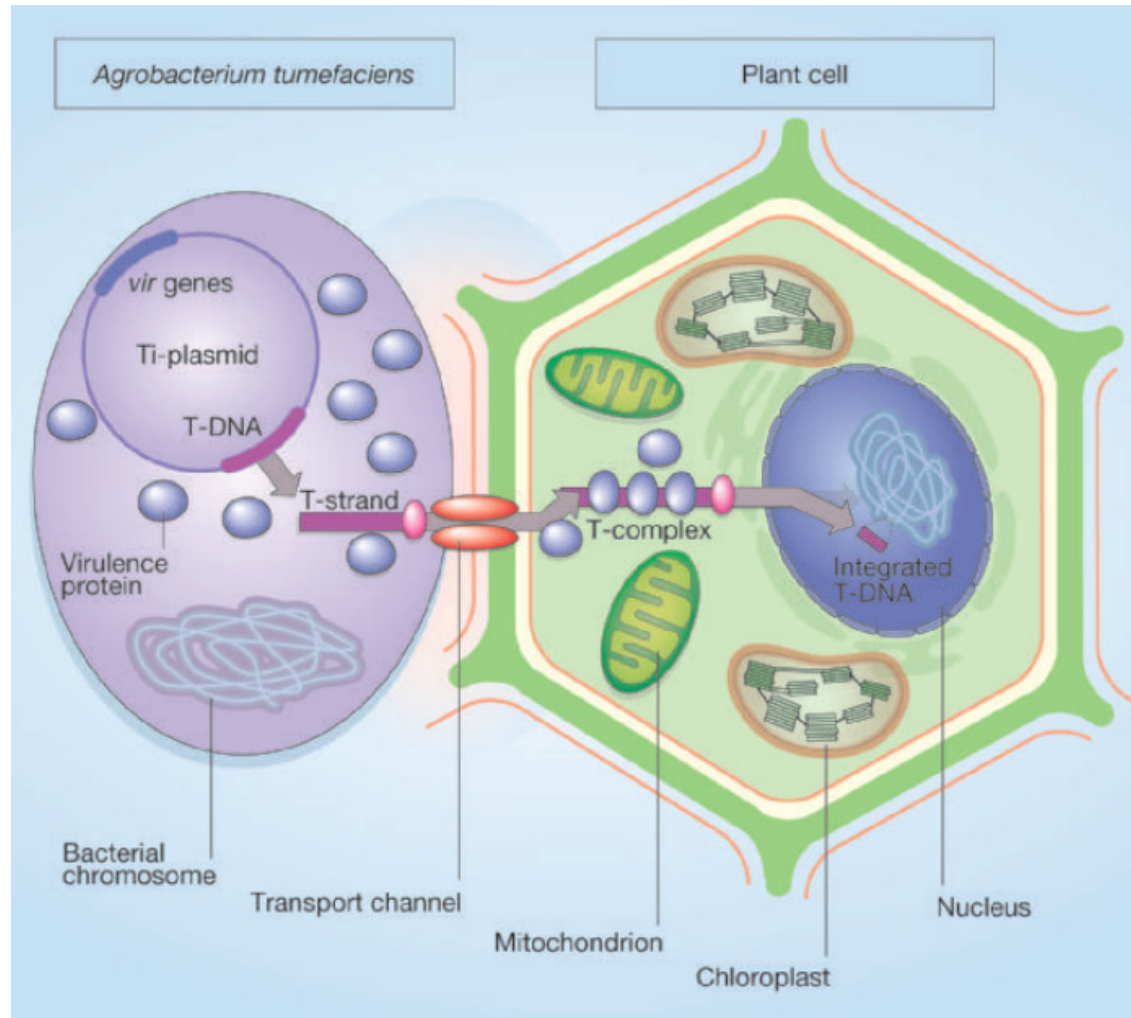
Základní přístupy

Příprava rekombinantní DNA

Základní přístupy

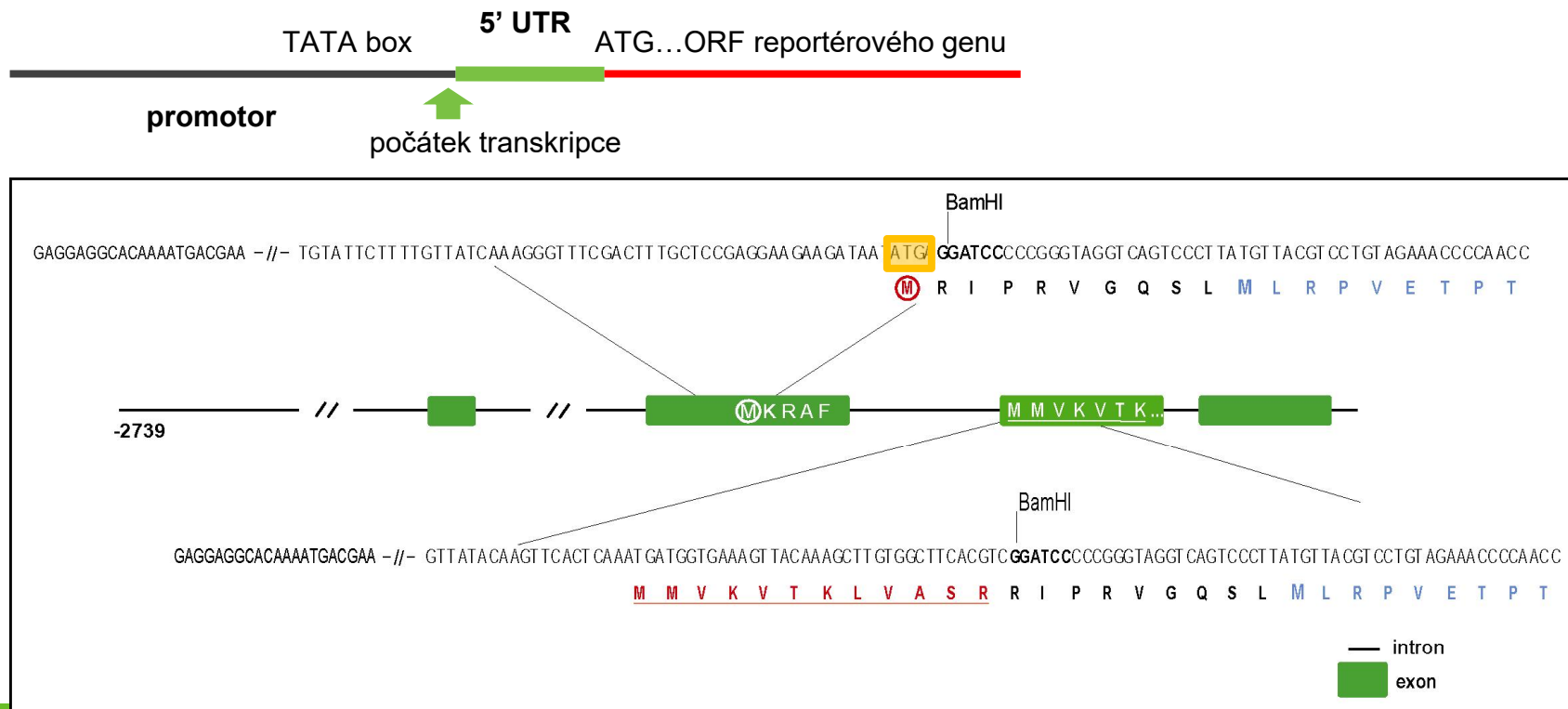
Příprava transgenních rostlin

Gelvin, *Nature*, 2005

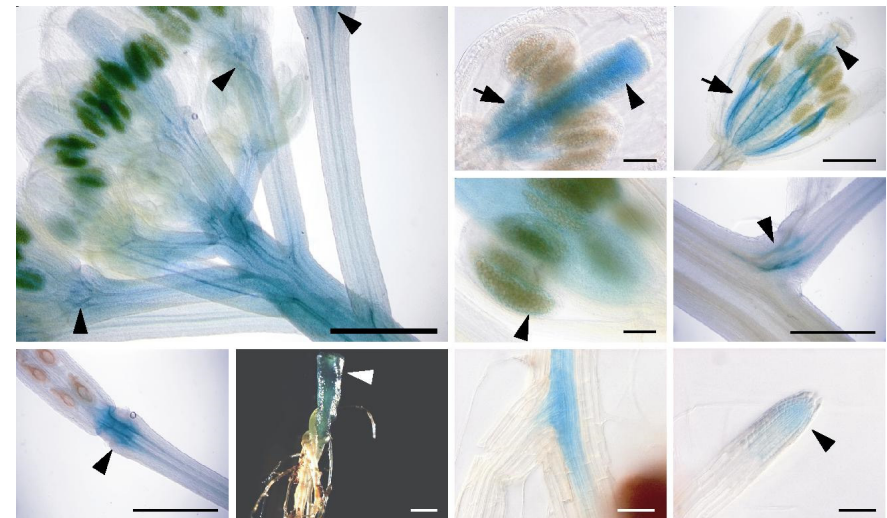
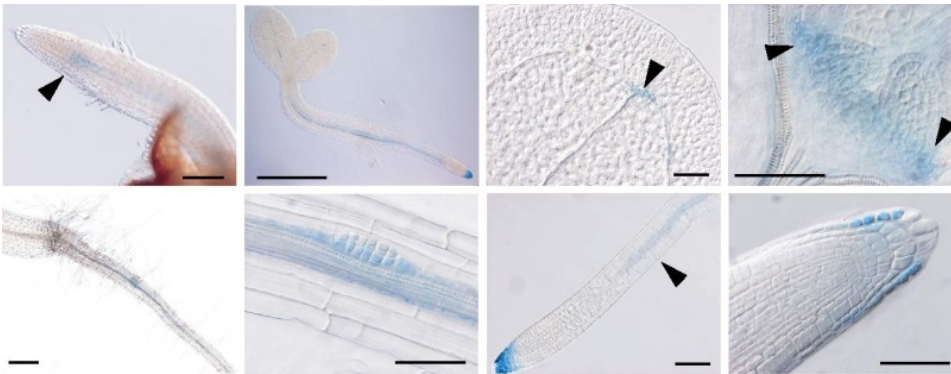
Transkripční fúze

- **Transkripční fúze s promotorovou oblastí**
 - Identifikace a klonování promotorové oblasti genu
 - příprava rekombinantní DNA nesoucí promotor a reportérový gen (uidA, GFP)

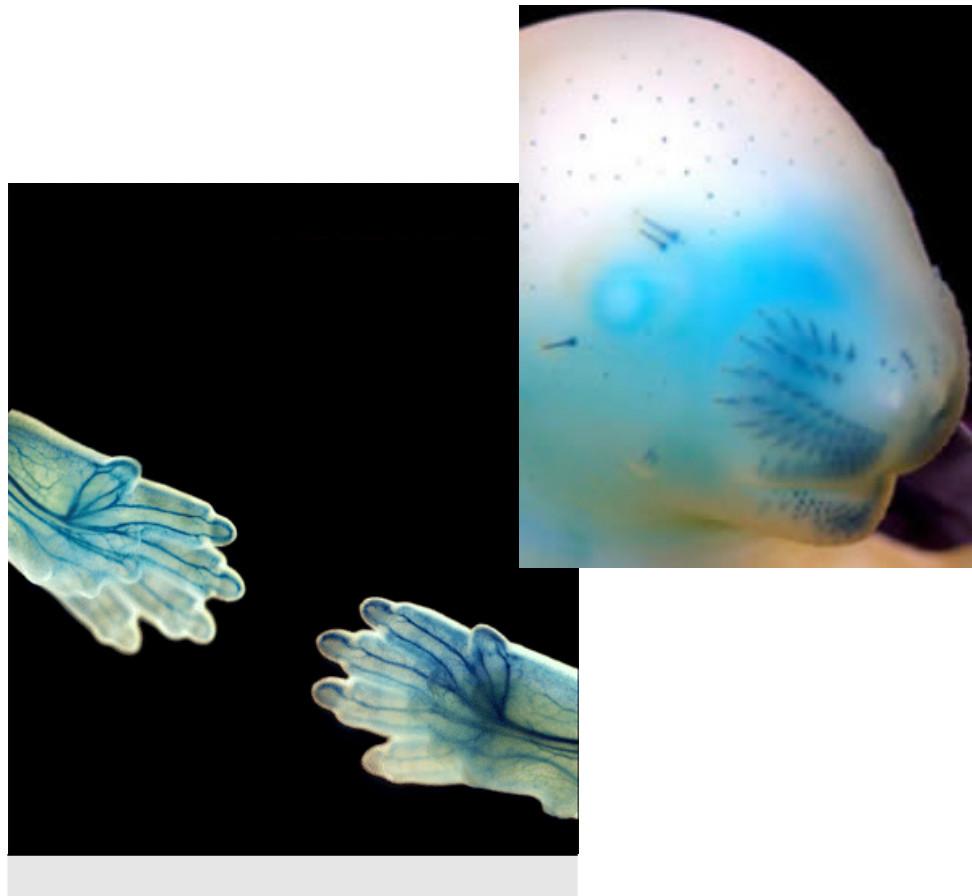

Transkripční fúze

- **Transkripční fúze s promotorovou oblastí**
 - Identifikace a klonování promotorové oblasti genu
 - příprava rekombinantní DNA nesoucí promotor a reportérový gen (uidA, GFP)
 - příprava transgenních organismů nesoucích tuto rekombinantní DNA a jejich histologická analýza

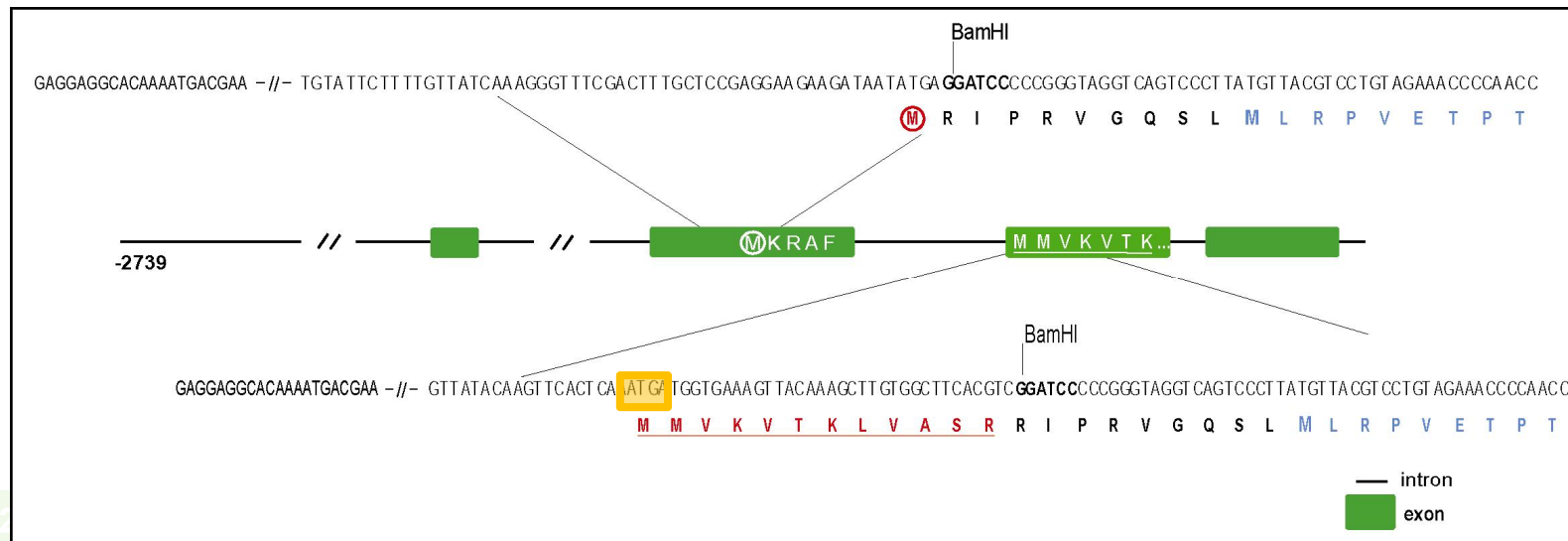
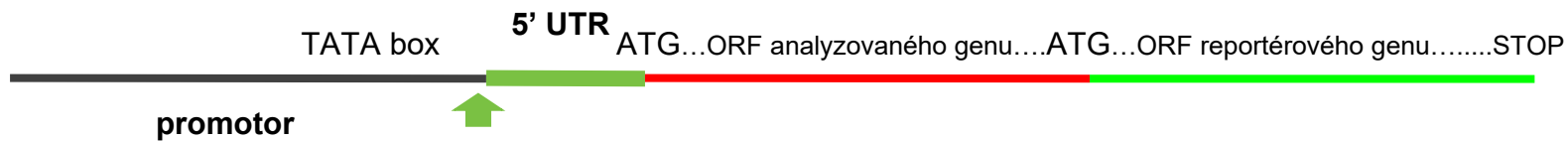

GUS reporter in mouse embryos

Translační fúze

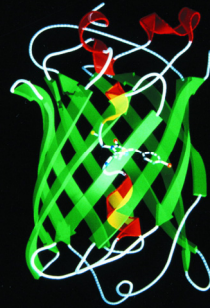
- **Translační fúze kódující oblasti analyzovaného genu s reportérovým genem**
 - Identifikace a klonování **promotorové** a **kódující** oblasti analyzovaného genu
 - příprava **rekombinantní DNA** nesoucí **promotor** a **kódující sekvenci** studovaného genu ve fúzi s **reportérovým genem** (uidA, GFP)

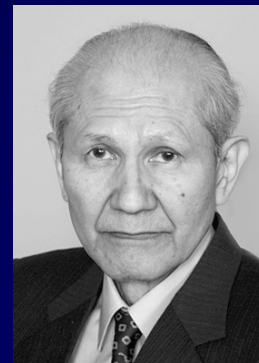
Základní přístupy

Zobrazení rekombinantních proteinů in vivo

Green Fluorescent Protein (GFP)

Nobelova cena za chemii, 2008

Osamu Shimomura

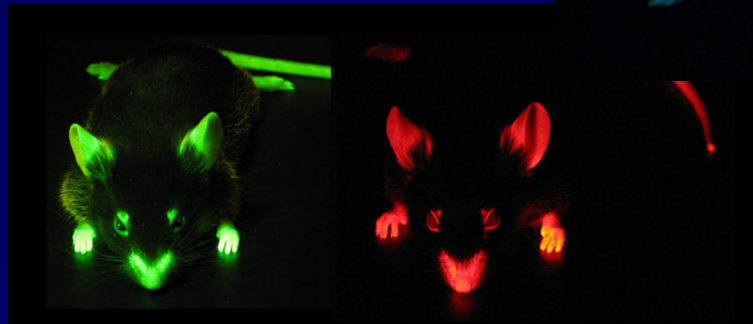
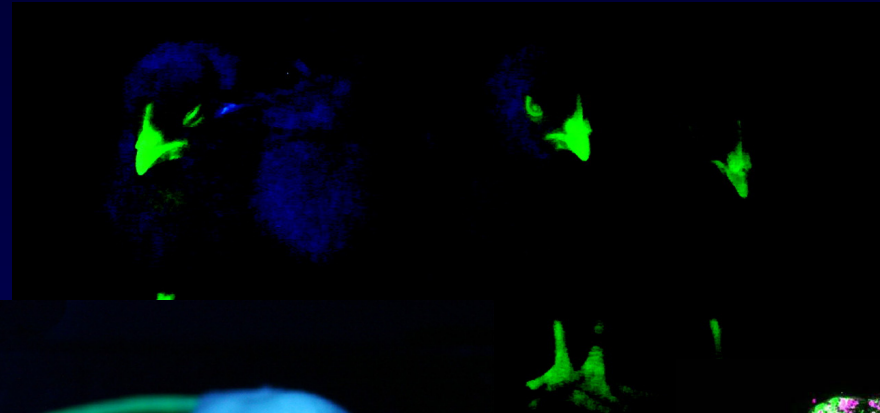
Martin Chalfie

Roger Y. Tsien

Základní přístupy

Zobrazení rekombinantních proteinů in vivo

Základní přístupy

Zobrazení rekombinantních proteinů in vivo

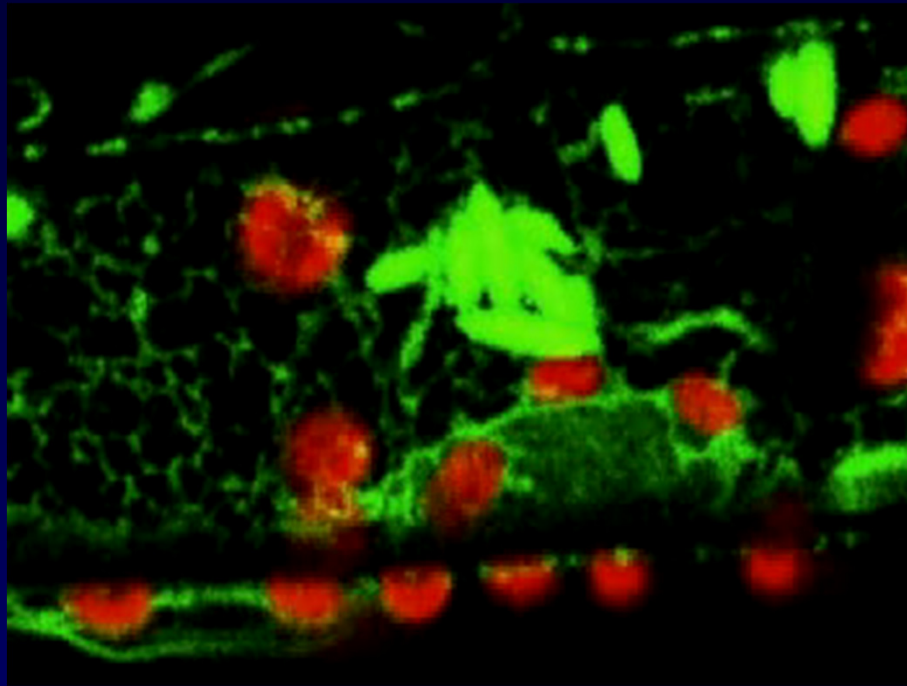
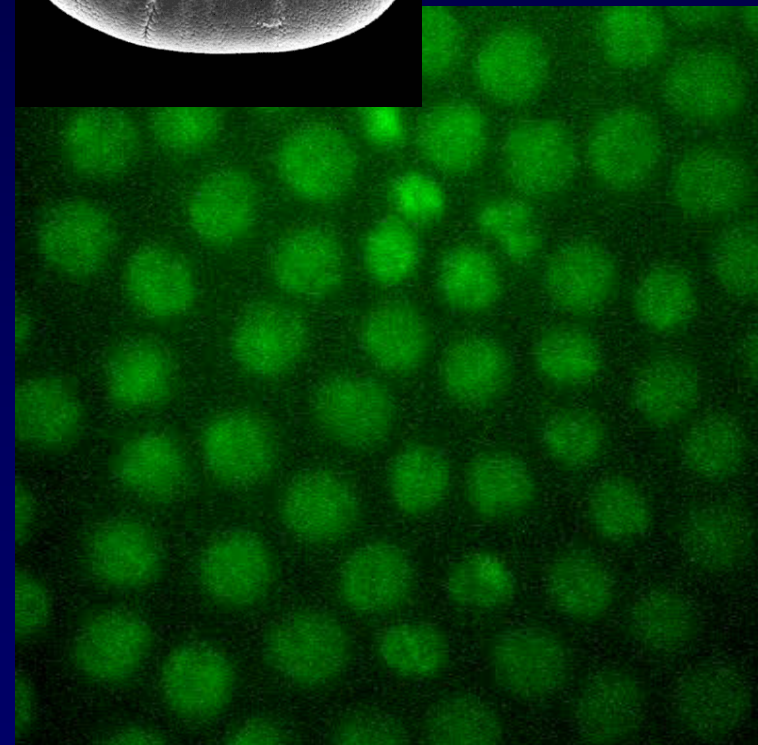
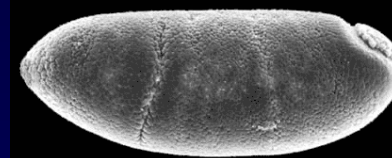
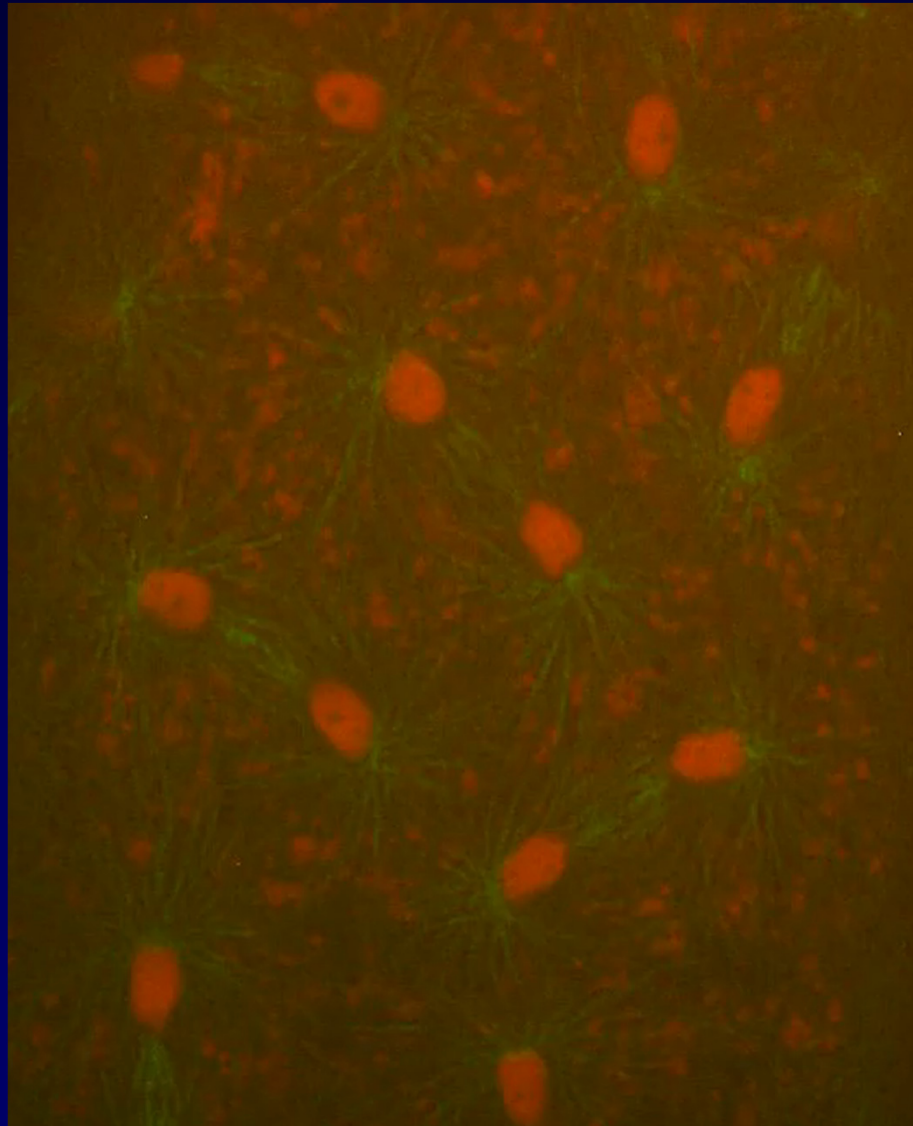

Photo by Alex Wild

Základní přístupy

Zobrazení rekombinantních proteinů in vivo

Osnova

- Klíčové objevy, základní pojmy a přístupy
 - Mezníky genetiky a molekulární biologie
 - Centrální dogma molekulární biologie
 - Metody analýzy genové exprese a lokalizace proteinů in vivo
- **Hormonální signály a růst rostlin**

Vývojová plasticita rostlin

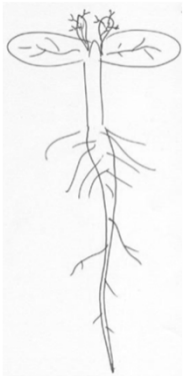
Arabidopsis thaliana, embryo at the torpedo stage

Mus musculus, embryo, longitudinal section

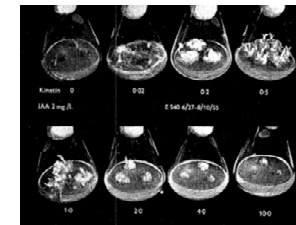
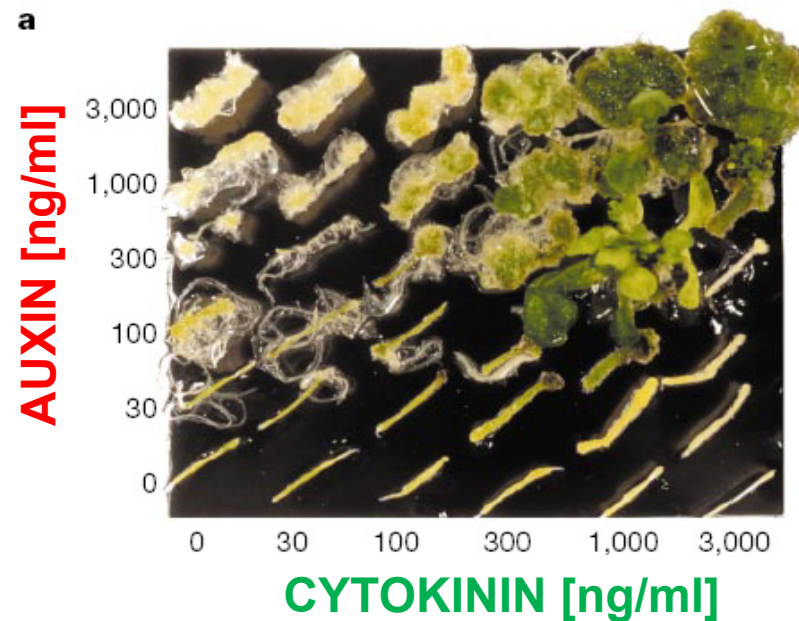
Co je **zásadním rozdílem** mezi **živočichy** a **rostlinami**?

- Schopnost **postembryonální organogeneze de novo** (tedy tvorba bočních kořenů, listů, květů, plodů...)
- Enormní **vývojová plasticita** rostlin – **totipotence diferencovaných rostlinných buněk**
- Tato **vývojová plasticita** umožňuje rostlinám se **přizpůsobit měnícím se podmínkám vnějšího prostředí**

Hormonální regulace vývoje rostlin

- Dominantní role **cytokininů** a **auxinu** v regulaci **vývojového osudu** rostlinných buněk

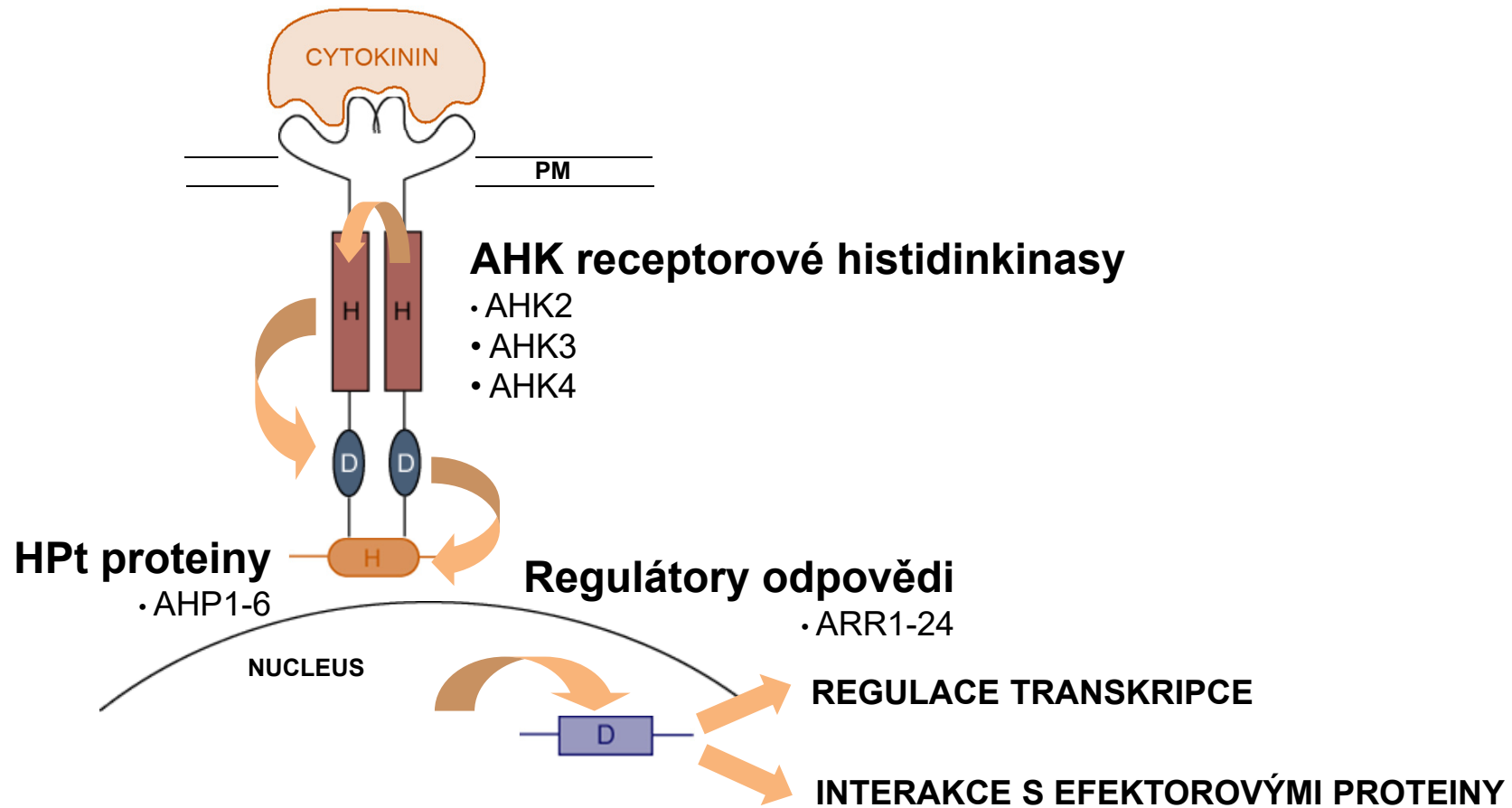
Skoog and Miller, Symp Soc Exp Biol (1957)

AUXIN:**CYTOKININS** – kořeny

AUXIN:**CYTOKININ** –prýt

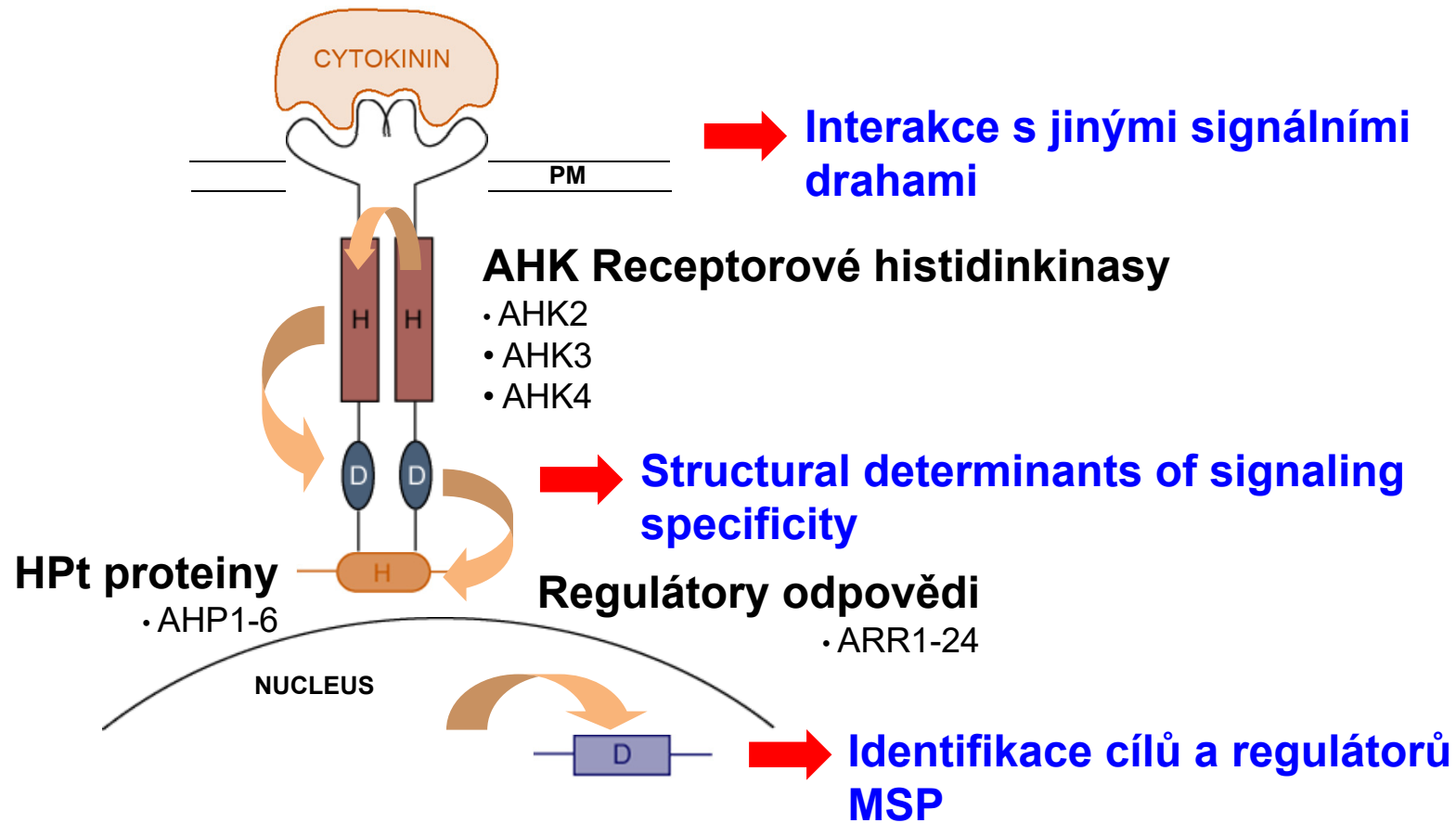
Přenos signálu prostřednictvím MSP

Současný model přenosu **cytokininového signálu** prostřednictvím **vícekrokového přenosu fosfátu**

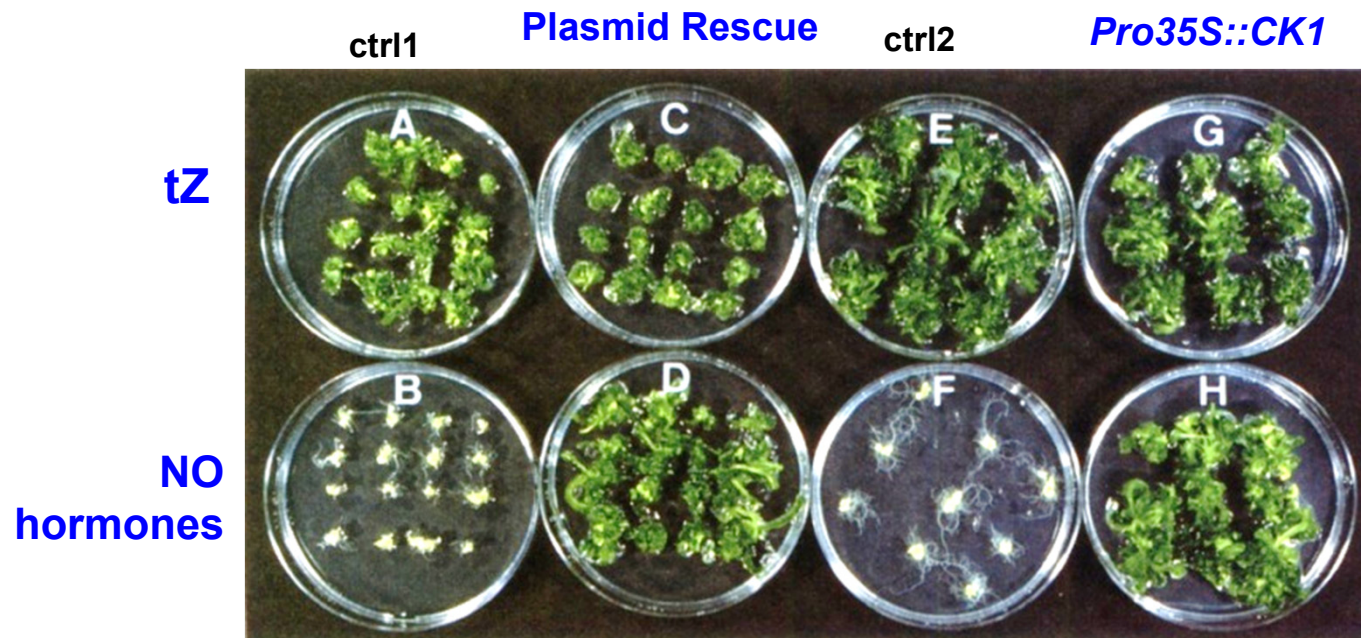
Signal Transduction via MSP

Co nás **zajímá**?

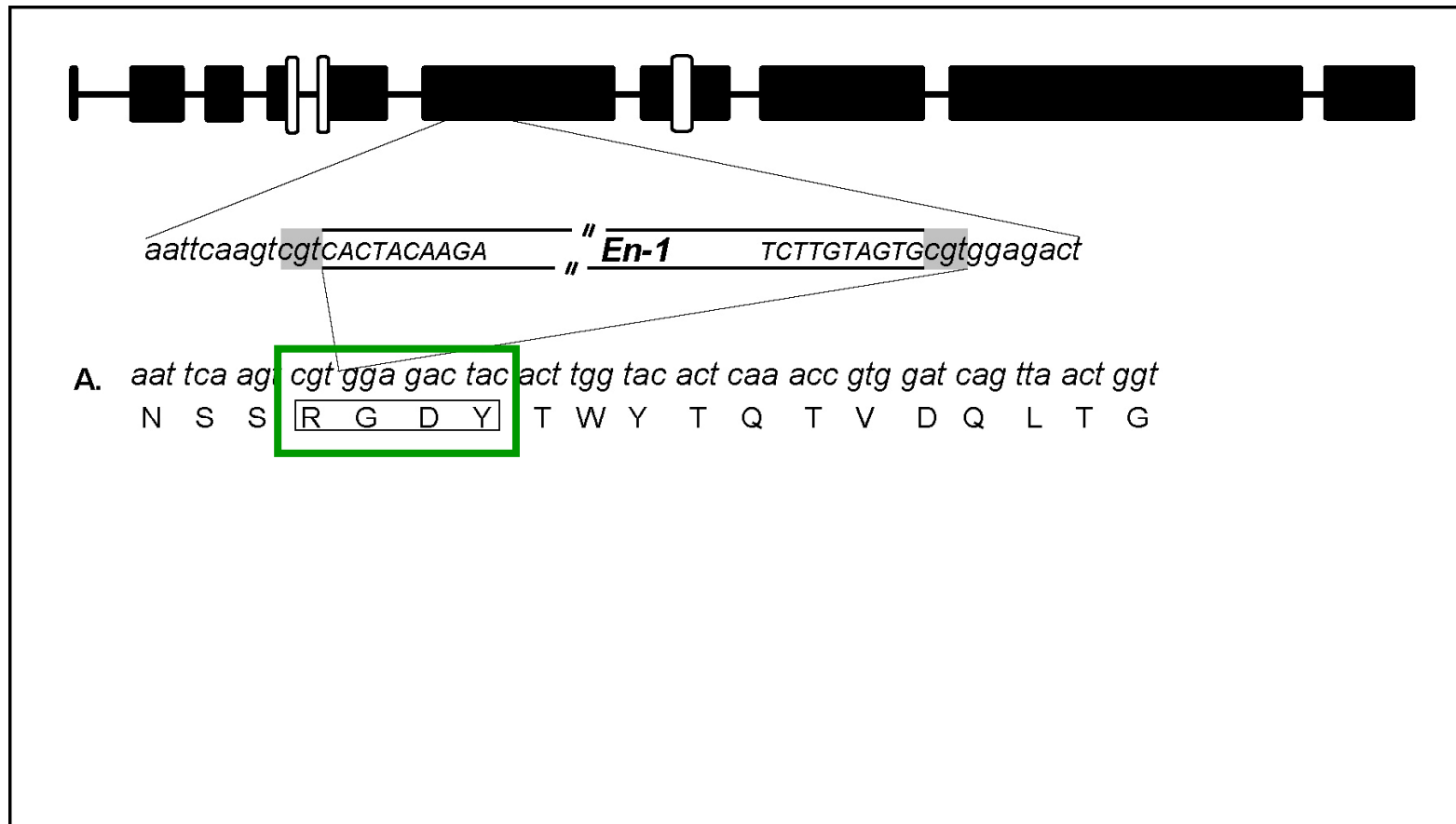
Identifikace *CK1* aktivační mutagenezí

- *CK1* overexpression mimics cytokinin response

Kakimoto, *Science*, 1996

Identification of insertional *cki1* mutant allele

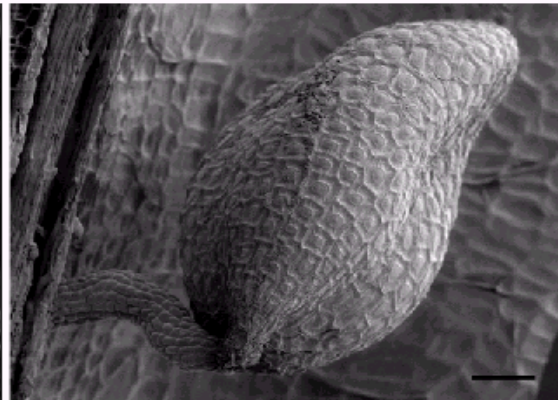
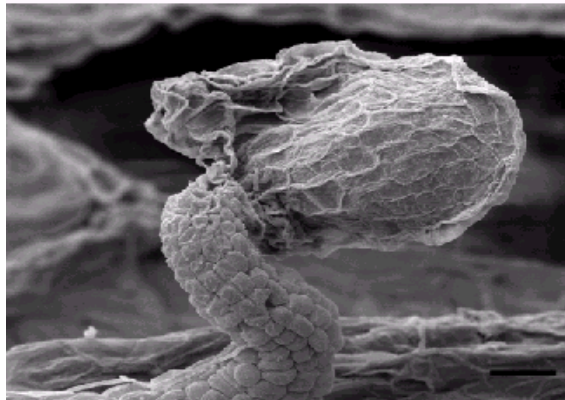

CKI1 Regulates Female Gametophyte Development

CKI1/cki1-i

CKI1/CKI1

Hejátko et al., *Mol Genet Genomics* (2003)

cki1-i reveals non-Mendelian inheritance

P: *CKI1/cki1-i*

F1:

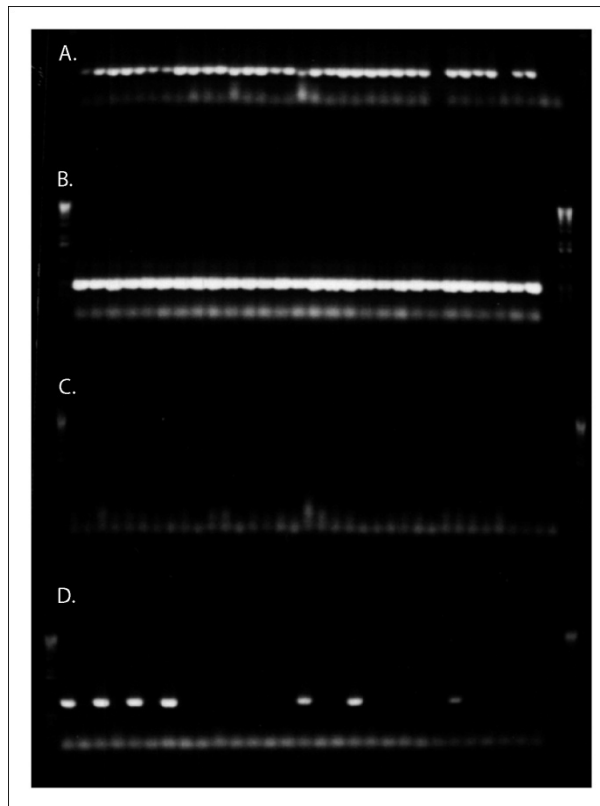
1 *CKI1* : **2** *CKI1/cki1-i* : **1** *cki1-i* (anticipated)

1 *CKI1* : **1** *CKI1/cki1-i* (observed)

	♂	
♀	<i>CKI1</i>	<i>cki1-i</i>
<i>CKI1</i>	<i>CKI1/CKI1</i>	<i>CKI1/cki1-i</i>
<i>cki1-i</i>	<i>CKI1/cki1-i</i>	<i>cki1-i/cki1-i</i>

CKI1 and Megagametogenesis

- *cki1-i* is not transmitted through the female gametophyte

A. ♂ wt x ♀ *CKI1/cki1-i*

CKI1 specific primers (PCR positive control)

B. ♂ *CKI1/cki1-i* x ♀ wt

C. ♂ wt x ♀ *CKI1/cki1-i*

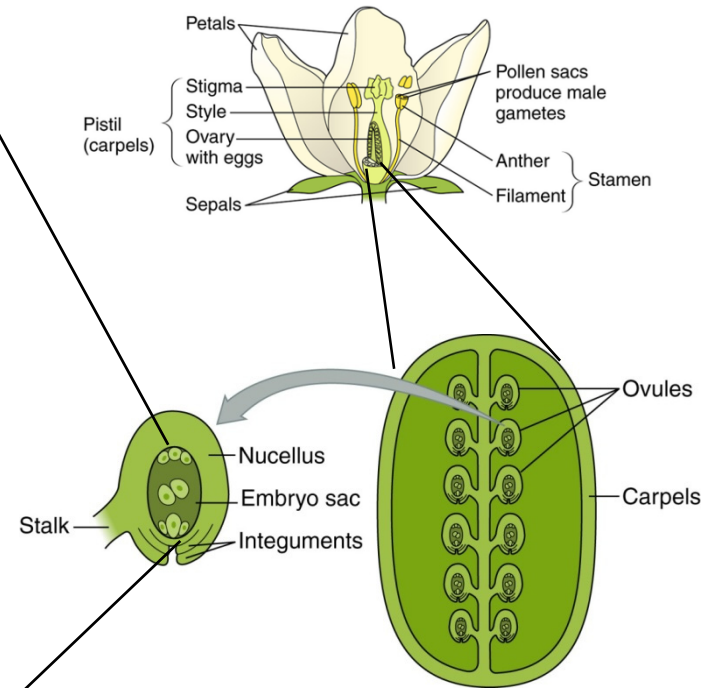
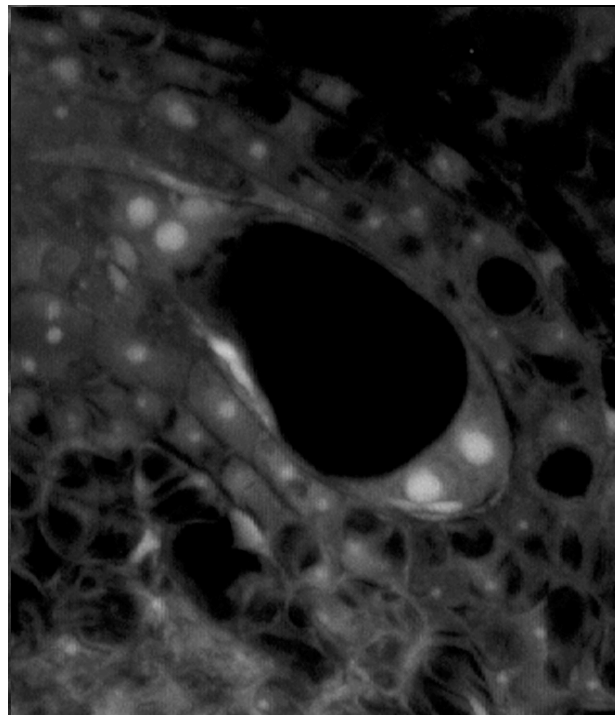

cki1-i specific primers

D. ♂ *CKI1/cki1-i* x ♀ wt

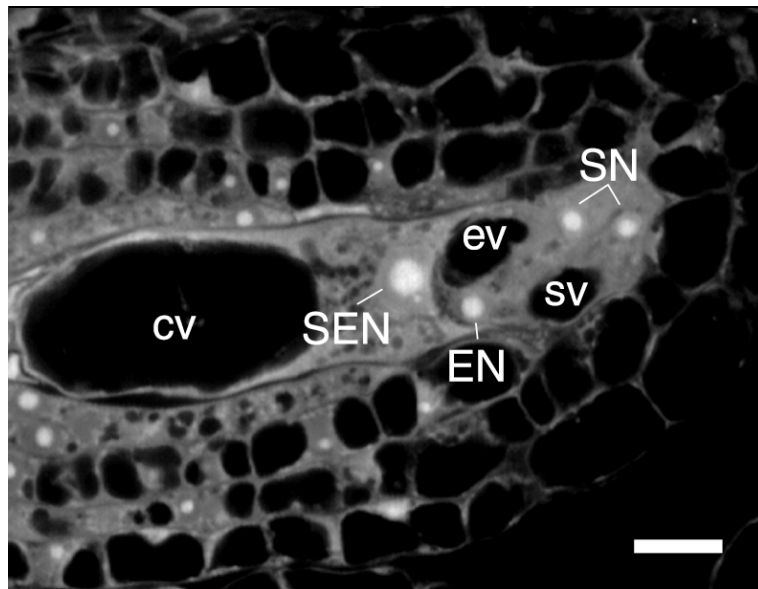
CKI1 and Megagametogenesis

FG 1

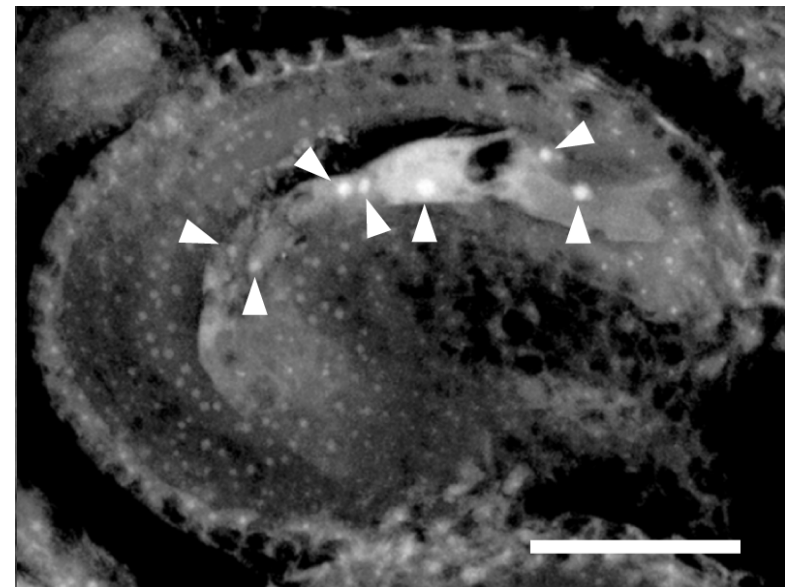

CKI1 and Megagametogenesis

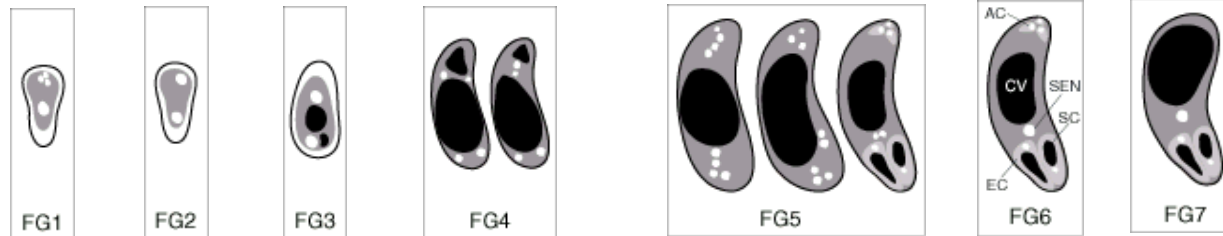
CKI1 FG4 FG5

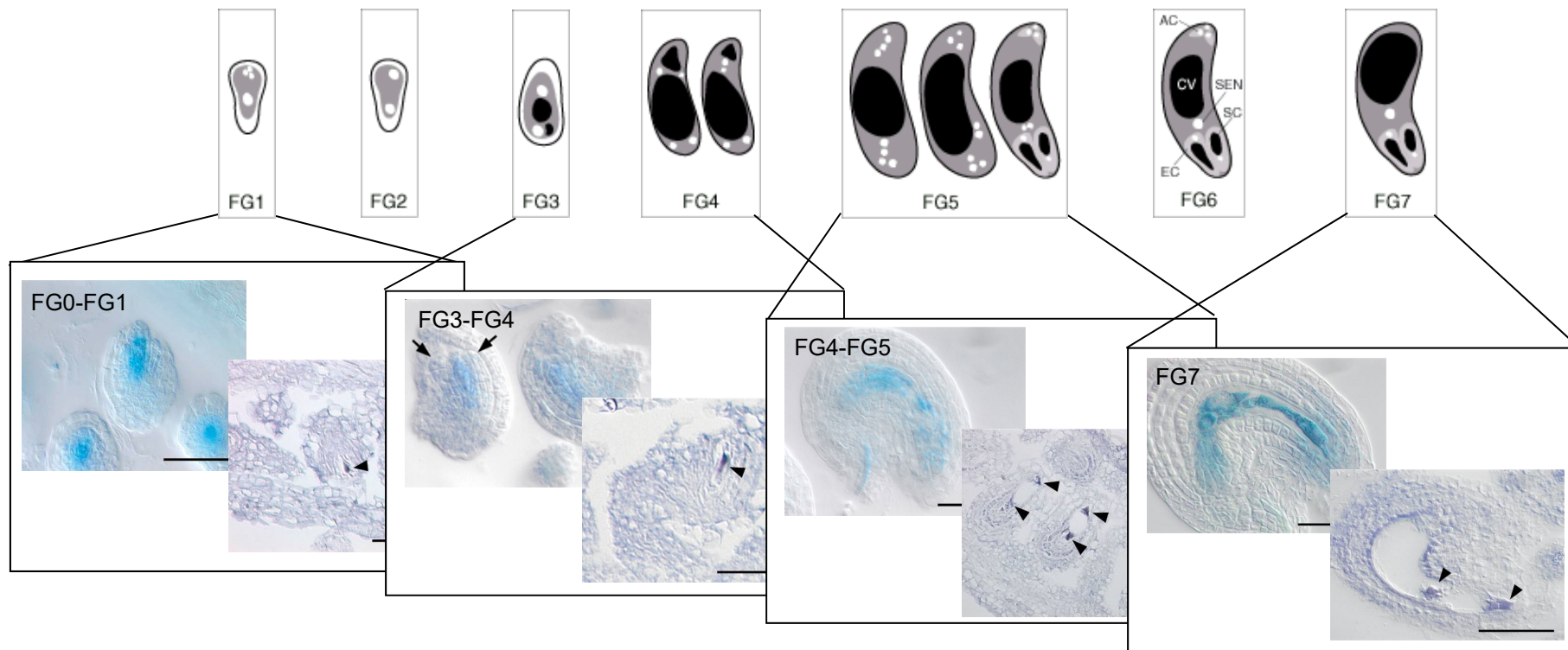
cki1-i 28 HAE

Hejatko et al., *Mol Genet Genomics* (2003)

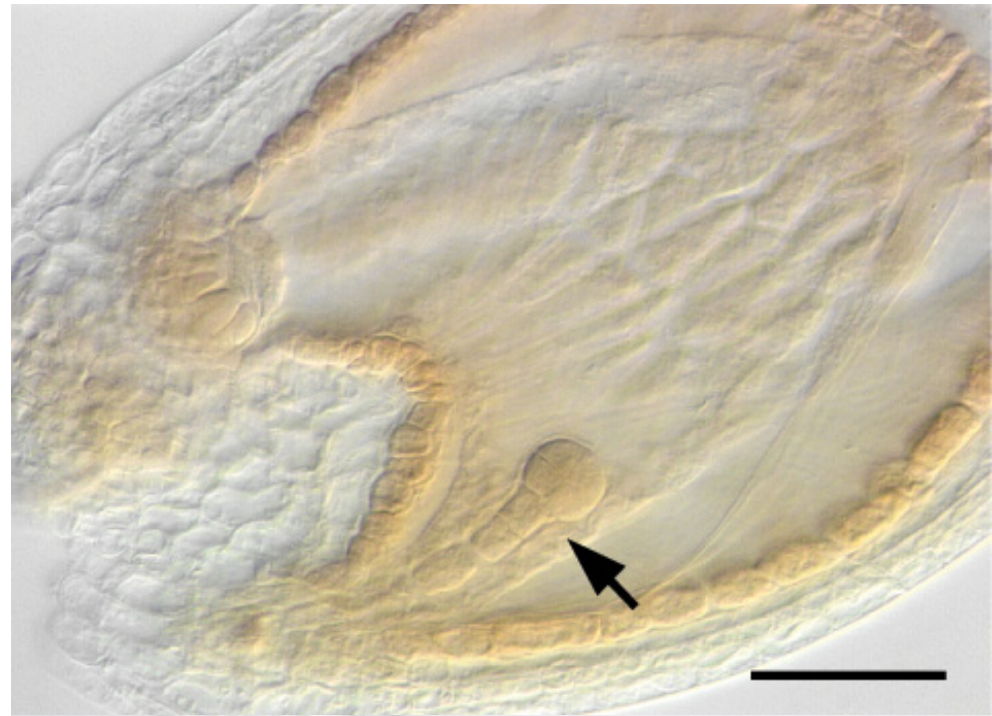
CKI1 is Expressed During Megagametogenesis

Paternal *CKI1* is Expressed in the *Arabidopsis* Sporophyte Early after Fertilization

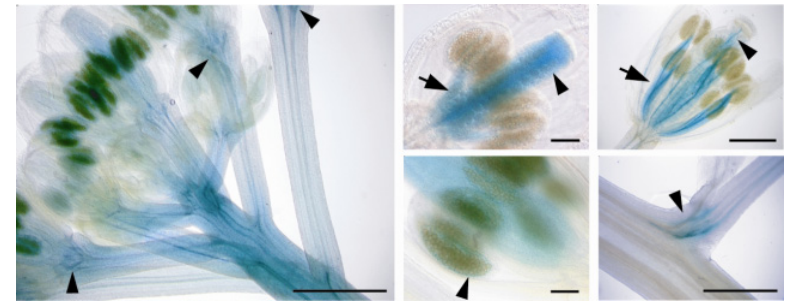
♀ wt x ♂ Pro*CKI1*:*GUS*

22 HAP
(hours
after
pollination)

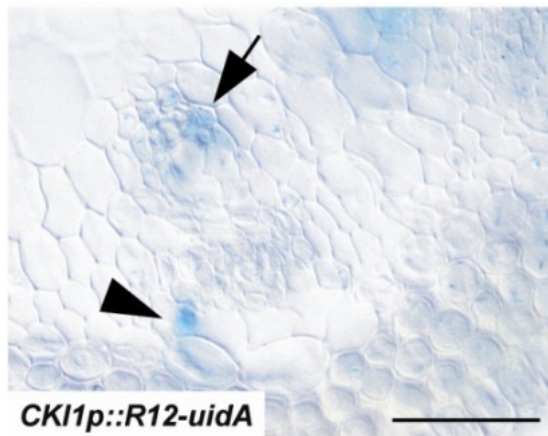

Hejátko et al., *Mol Genet Genomics* (2003)

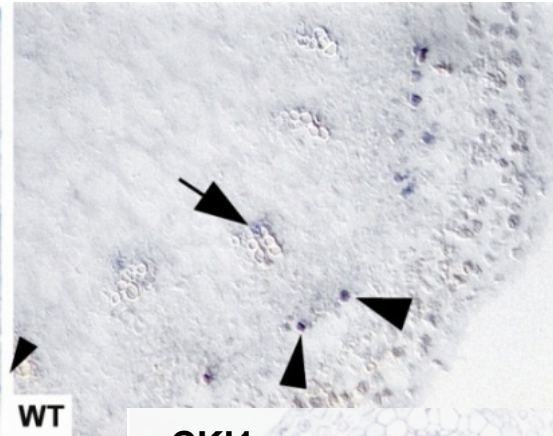
CKI1 is Active in *Arabidopsis* Gametophyte and Sporophyte

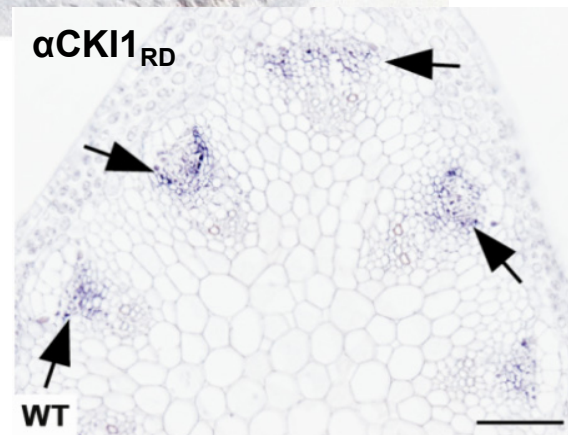
Hejátko et al., *Plant Cell* (2009)

CKI1p::R12-uidA

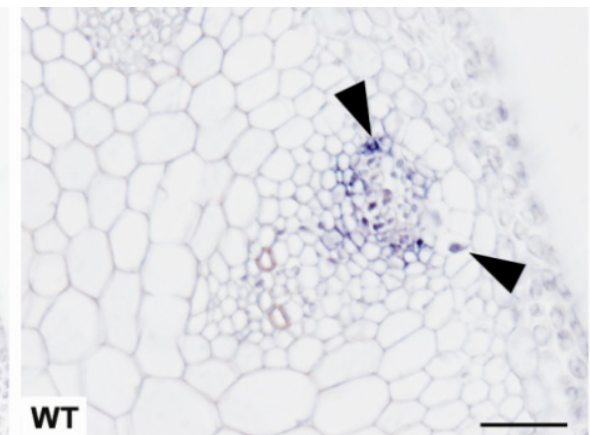

WT

αCKI1_{RD}

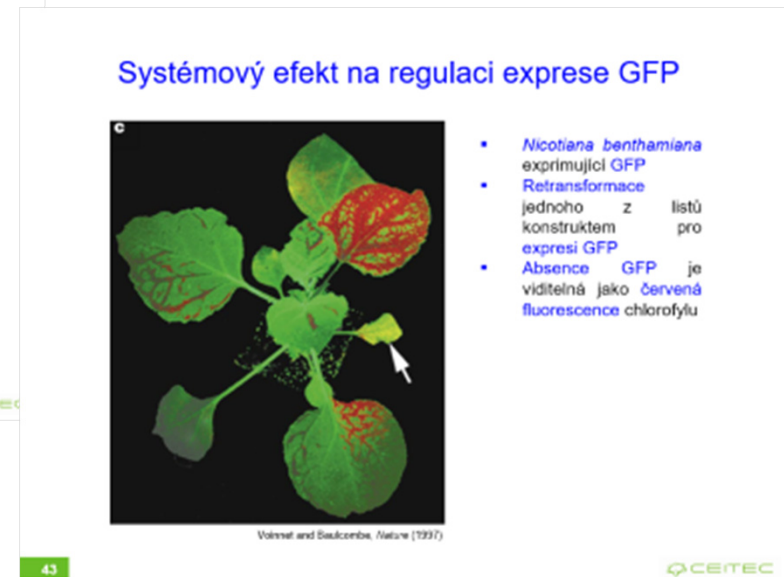
WT

WT

RNA interference

- Molekulární podstata posttranskripčního umlčování genů (PTGS)
 - RNAi objevena u rostlin, později u *Coenorhabditis elegans*
 - U rostlin identifikována jako „sense effect“ v systémové negativní regulaci genové aktivity

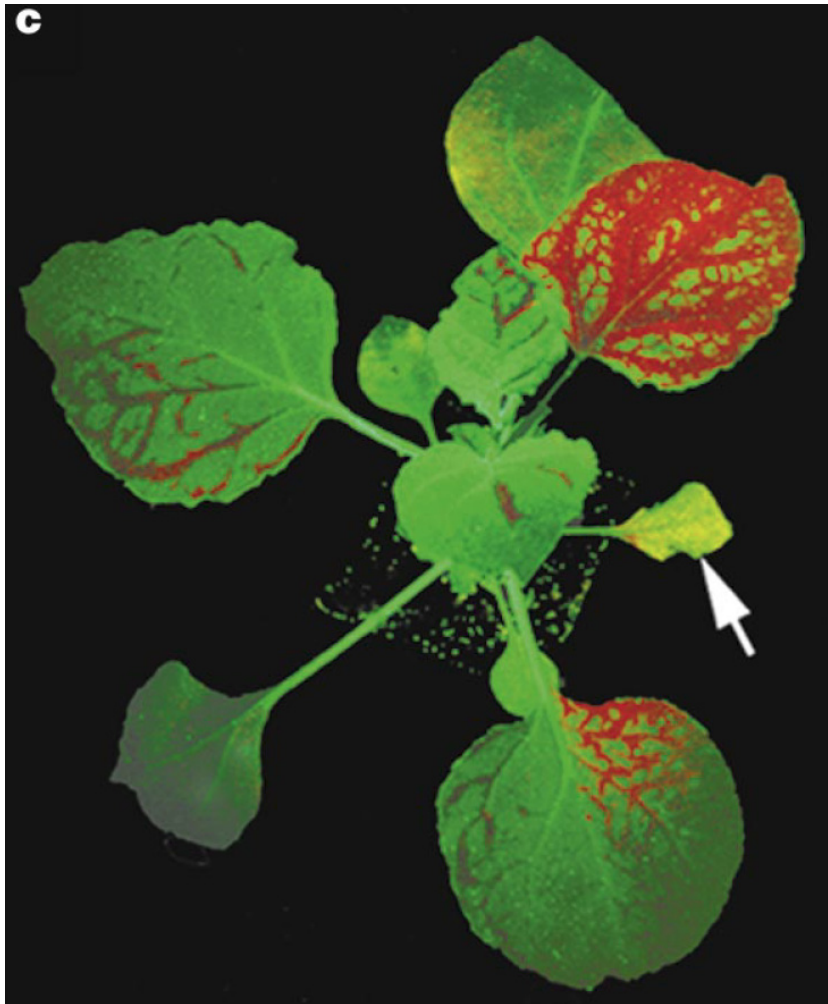
Umlčování exprese vnesením další kopie genu pro biosyntézu flavonoidů

p35S::DFR

van der Krol et al., *Plant Cell* (1990)

Systemový efekt na regulaci exprese GFP

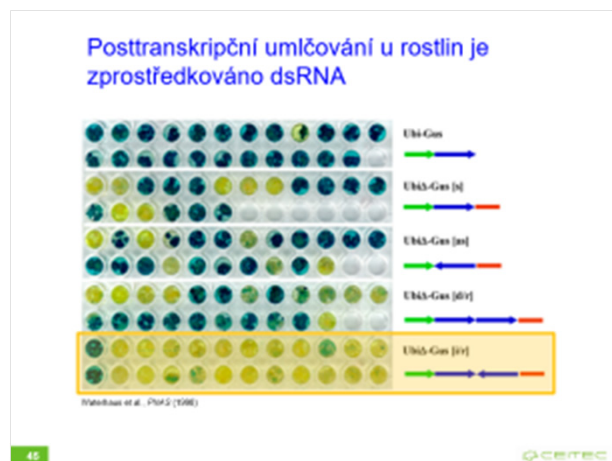

Voinnet and Baulcombe, *Nature* (1997)

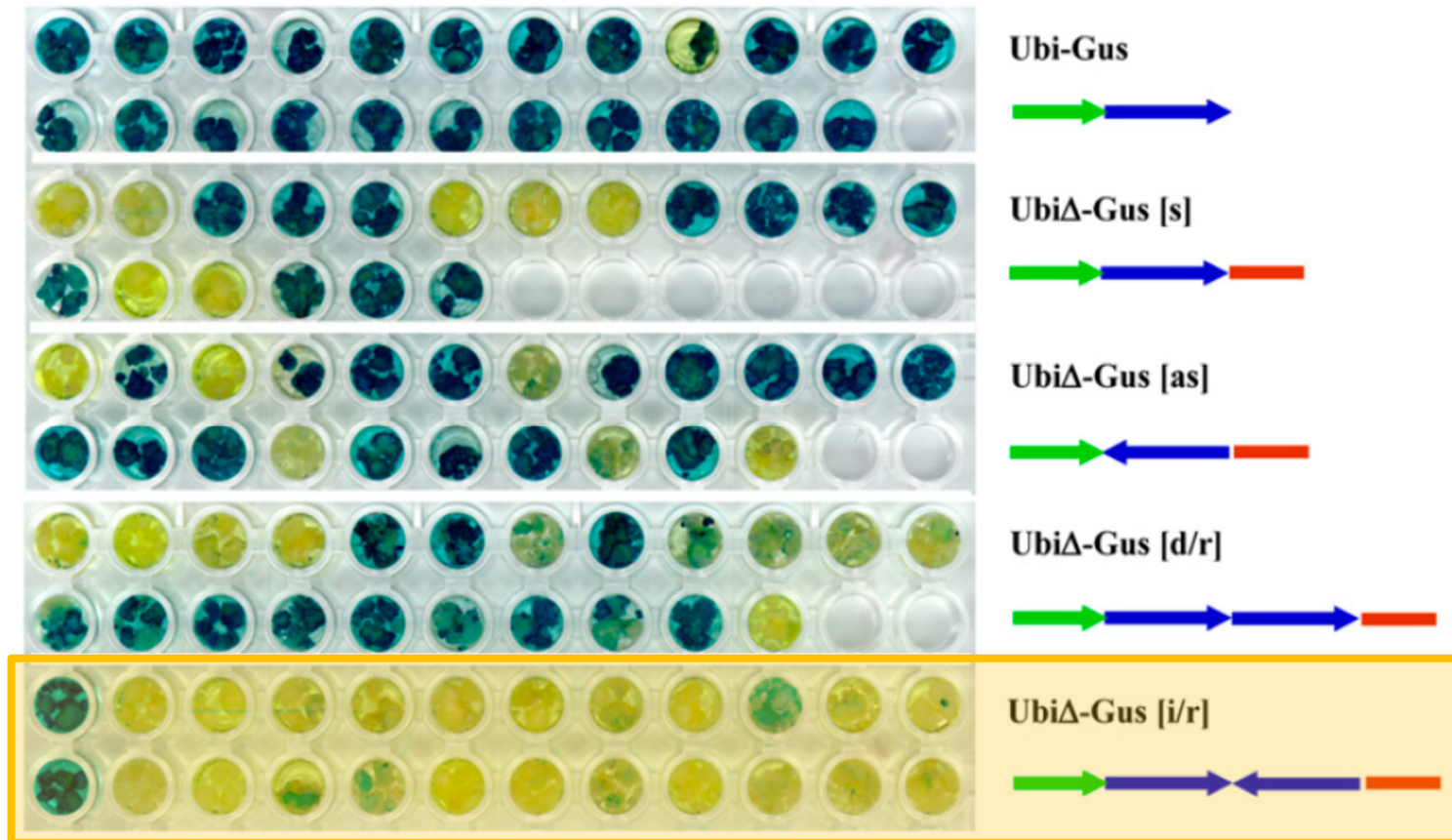
- *Nicotiana benthamiana* exprimující GFP
- Retransformace jednoho z listů konstruktem pro expresi GFP
- Absence GFP je viditelná jako červená fluorescence chlorofylu

RNA interference

- **Molekulární podstata posttranskripčního umlčování genů (PTGS)**
 - RNAi objevena u rostlin a později u *Coenorhabditis elegans*
 - U rostlin identifikována jako „sense effect“ v **systemové negativní regulaci** genové aktivity
 - umlčování bylo indukováno jak **sense** tak **antisense** RNA
 - **dsRNA** indukovala **umlčování cca 10-100x účinněji**

Posttranskripční umlčování u rostlin je zprostředkovááno dsRNA

Waterhaus et al., *PNAS* (1998)

The Nobel Prize in Physiology or Medicine 2006

Andrew Z. Fire

USA

Craig C. Mello

USA

David Baulcombe

UK

CORRESPONDENCE

NATURE|Vol 443|26 October 2006

RNAi Nobel ignores vital groundwork on plants

SIR — The Nobel prize, by recognizing the individuals behind breakthroughs, inspires all scientists to do great science. The discovery of RNA interference (RNAi) changed the face of gene regulation, a feat deservedly recognized with this year's Nobel Prize in Physiology or Medicine¹.

As undergraduates, we witnessed with great excitement the discovery of gene silencing. At that time, almost all research in that area was being conducted by plant

values at the centre of the prize and is sending a discouraging message, especially to young researchers.

Marc Bots*, **Spencer Maughan†**,
Jeroen Nieuwland†

*Flanders Interuniversity Institute for Biotechnology,
Technologiepark 927, BE-9052 Gent, Belgium

†Institute of Biotechnology, University of
Cambridge, Cambridge CB2 1QT, UK

1. *Nature* **443**, 488 (2006).
2. Baulcombe, D. C. *Plant Mol. Biol.* **32**, 79–88 (1996).
3. Van der Krol, A. R. et al. *Plant Cell* **2**, 291–299 (1990).
4. Voimmet, O. & Baulcombe, D. C. *Nature* **389**, 553 (1997).
5. Metzlaiff, M., O'Dell, M., Cluster, P. D. & Flavell, R. B. *Cell* **88**, 845–854 (1997).

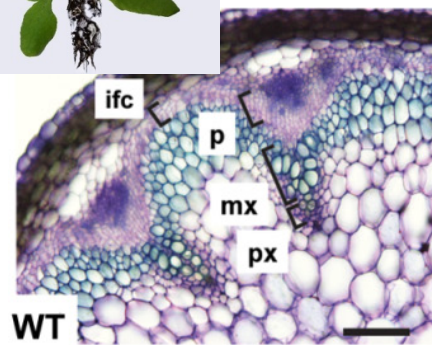
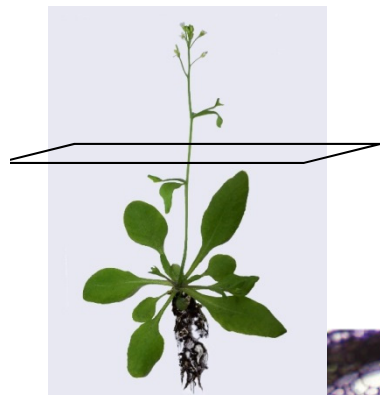
will not do so in the future. We believe that Iranian scientists can and will respond appropriately to the country's needs.

Kamran B. Lankarani
Ministry of Health and Medical Education
of I. R. Iran, Tehran, I. R. Iran

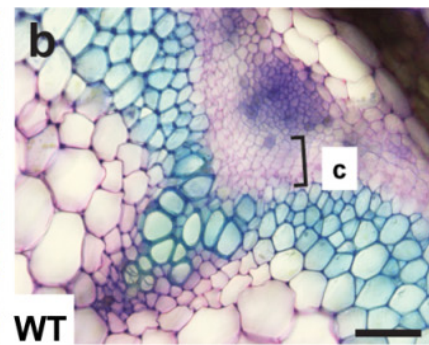
Iran: productivity is not simple to evaluate

SIR — Eran Meshorer, in Correspondence ("Iran is sixth, not second, in Middle East publication list" *Nature* **443**, 271; 2006), states:

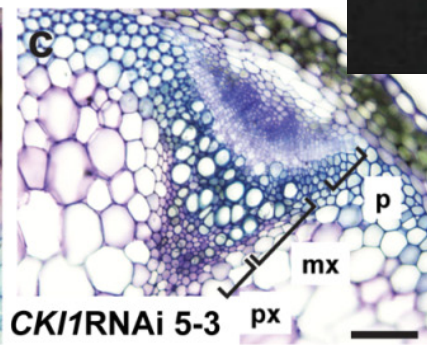
Hormonální Signály Řídí Množství Biomasy

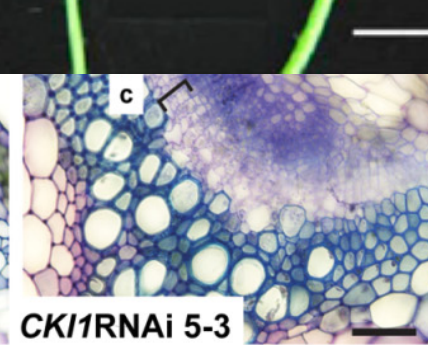
WT

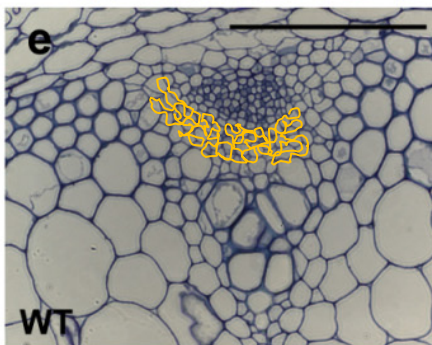
WT

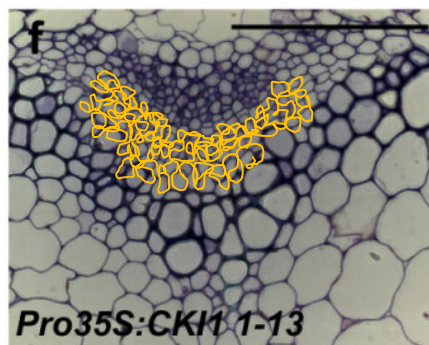
CKI1RNAi 5-3

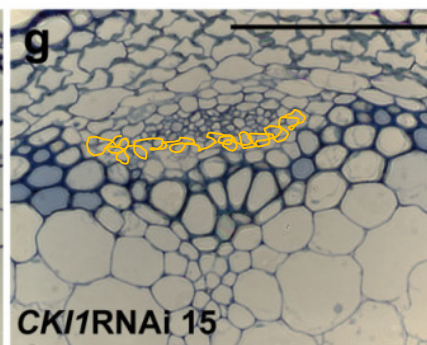
CKI1RNAi 5-3

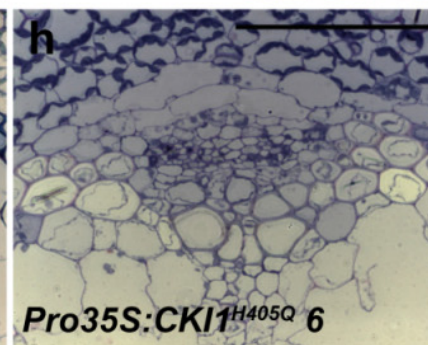
WT

Pro35S:CKI1 1-13

CKI1RNAi 15

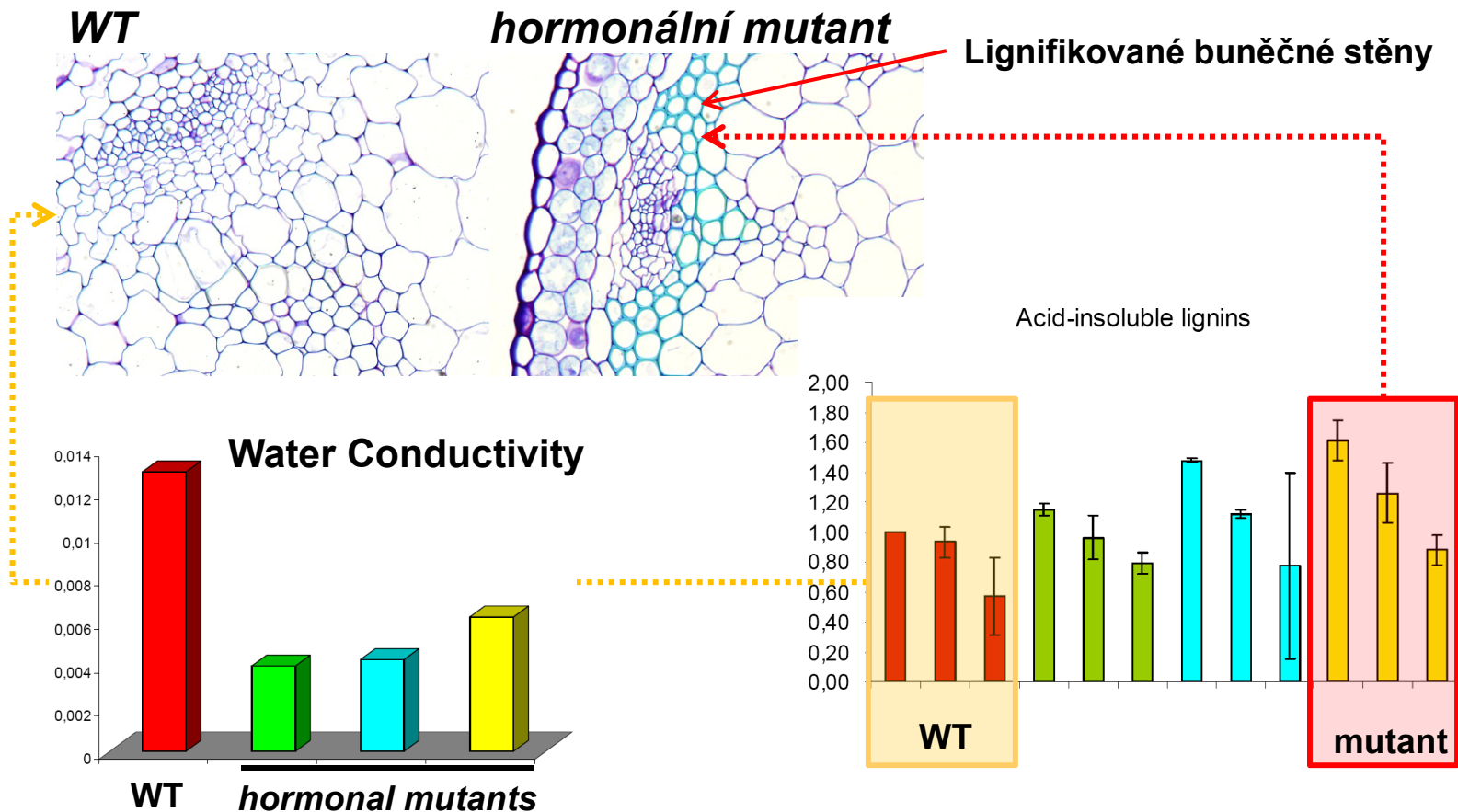

Pro35S:CKI1^{H405Q} 6

Hejátko et al., *Plant Cell* (2009)

Hormonální signály řídí kvalitu biomasy

- Rostlinné hormony řídí tvorbu ligninu v rostlinných buněčných stěnách a vodivost cév

K čemu lze lignin využít?

- Průmyslová **pojiva**

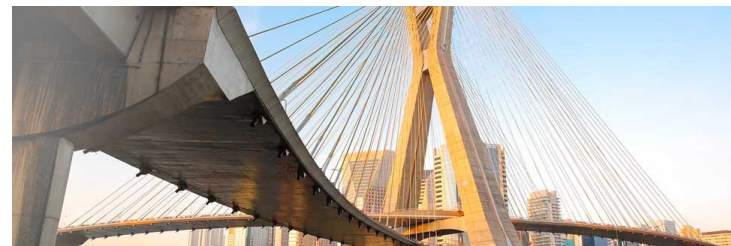
- **Disperzanty**

- **Vanilin**

- Příměsi do **stavebních hmot**

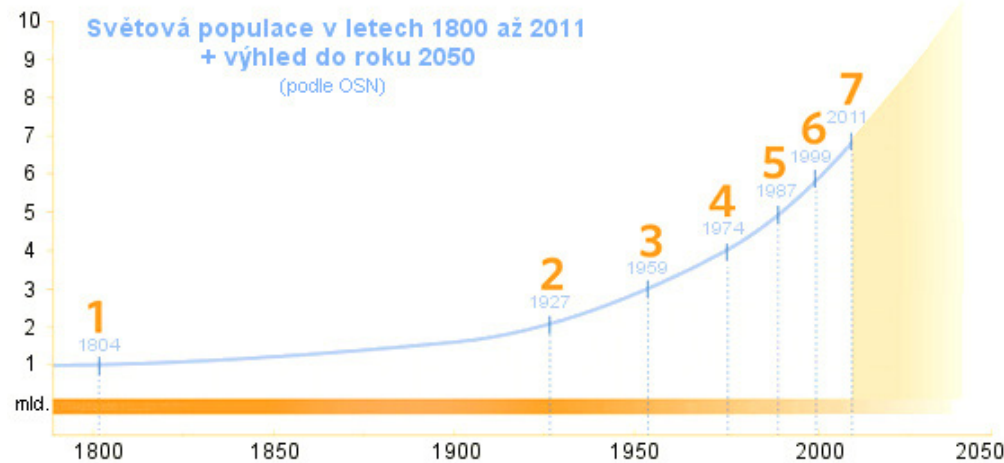
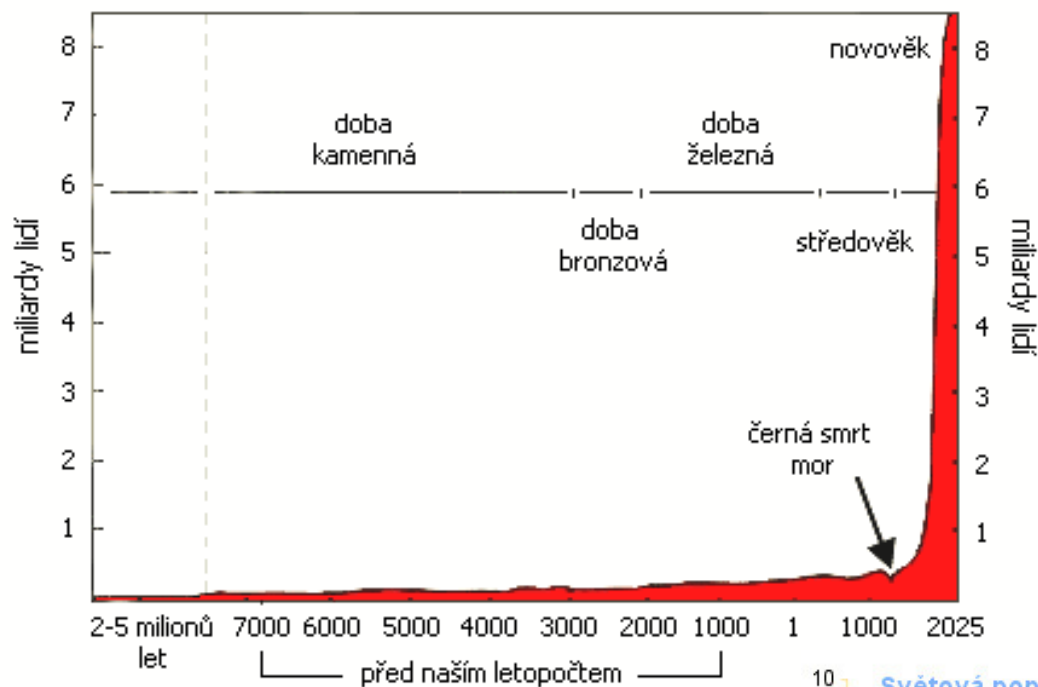
-

Osnova

- Klíčové objevy, základní pojmy a přístupy
 - Mezníky genetiky a molekulární biologie
 - Centrální dogma molekulární biologie
 - Metody analýzy genové exprese a lokalizace proteinů in vivo
- Hormonální signály a růst rostlin
- **GMO** - důvod k obavám nebo optimismu?

Vývoj lidské populace na Zemi

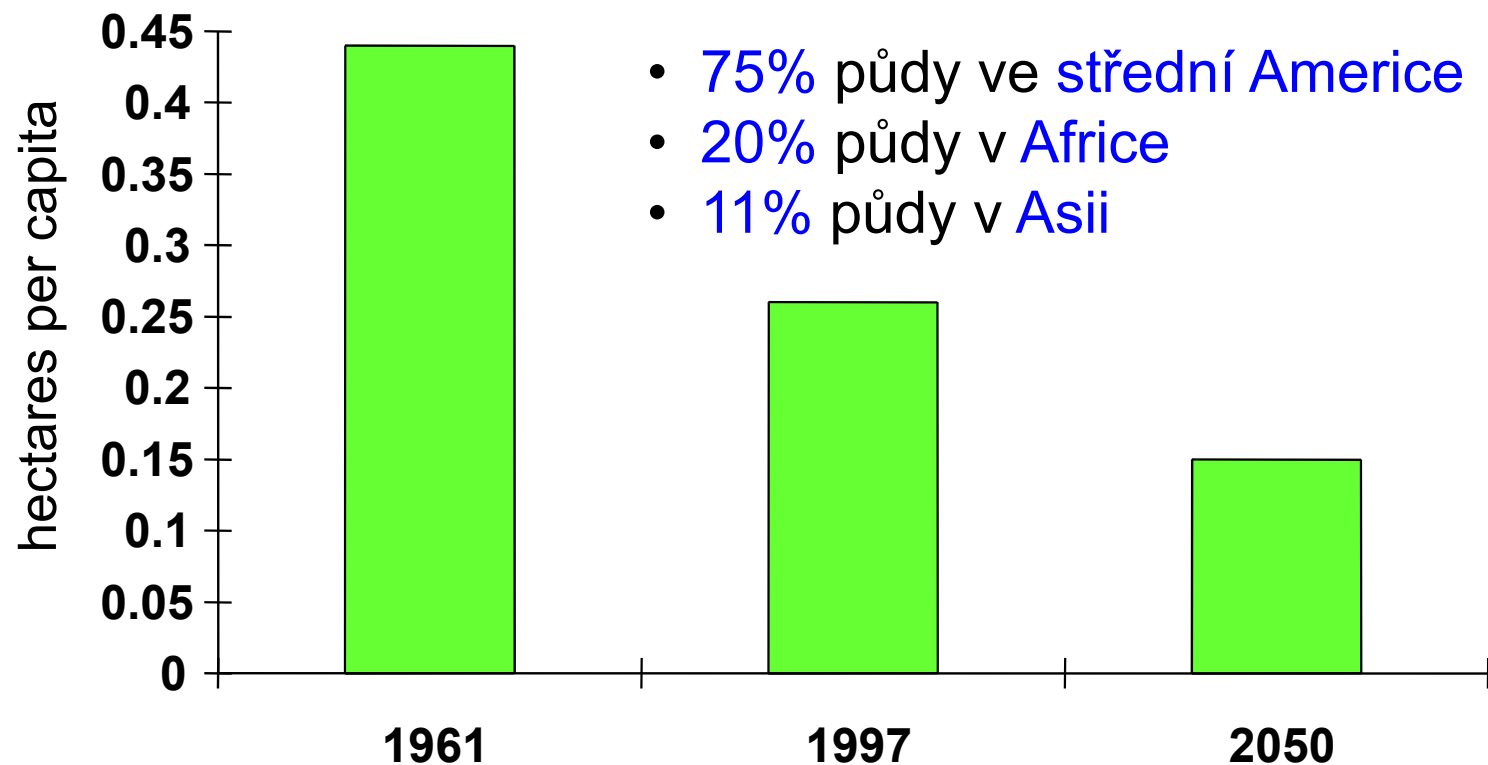
Růst lidské populace v průběhu historie

UNFPA, 2011

Množství orné půdy na Zemi je omezené

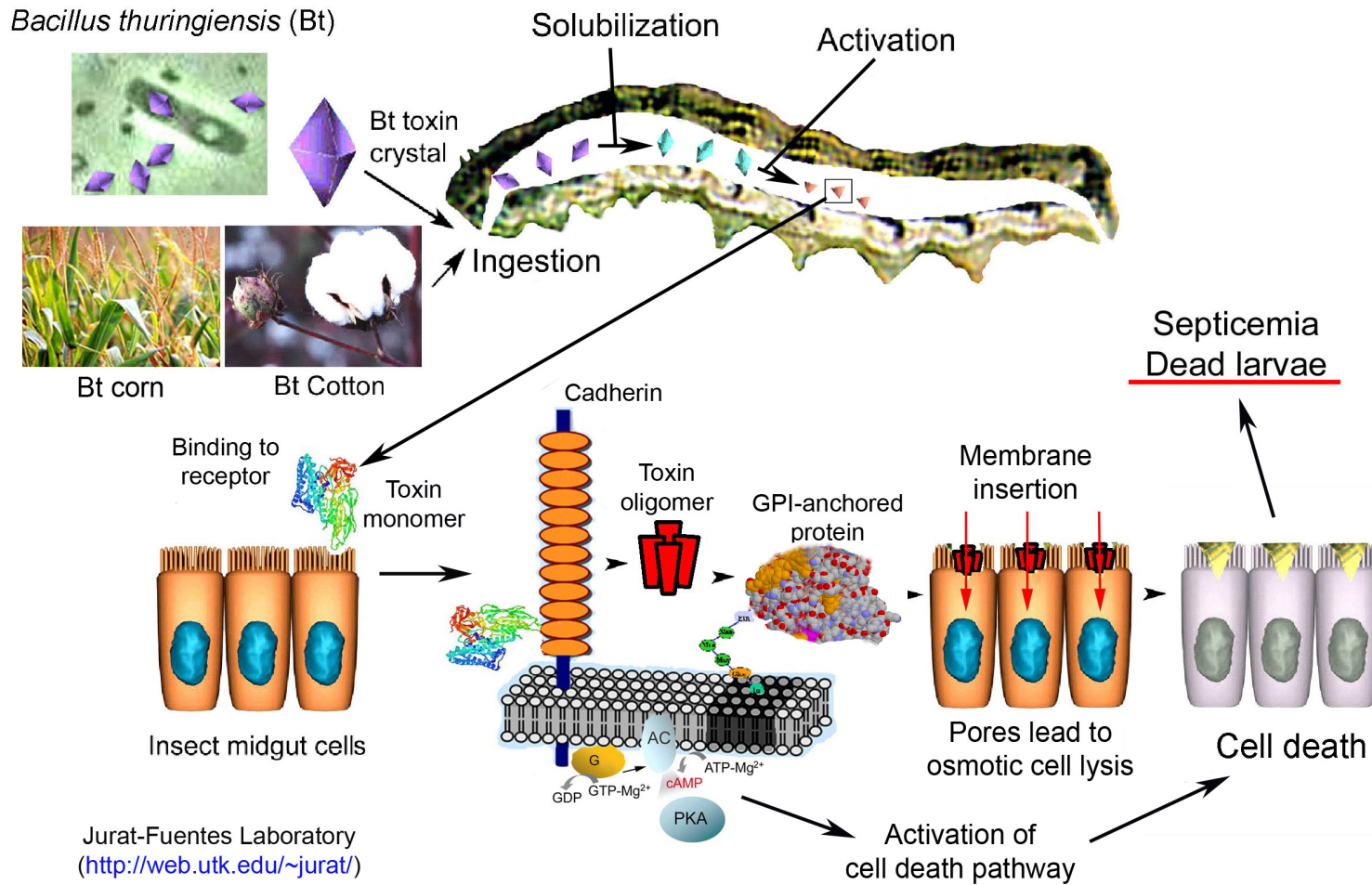
40% orné půdy na Zemi je vážně poškozeno nebo zcela neúrodné:

Zdroj: UN Millennium Ecosystem Assessment

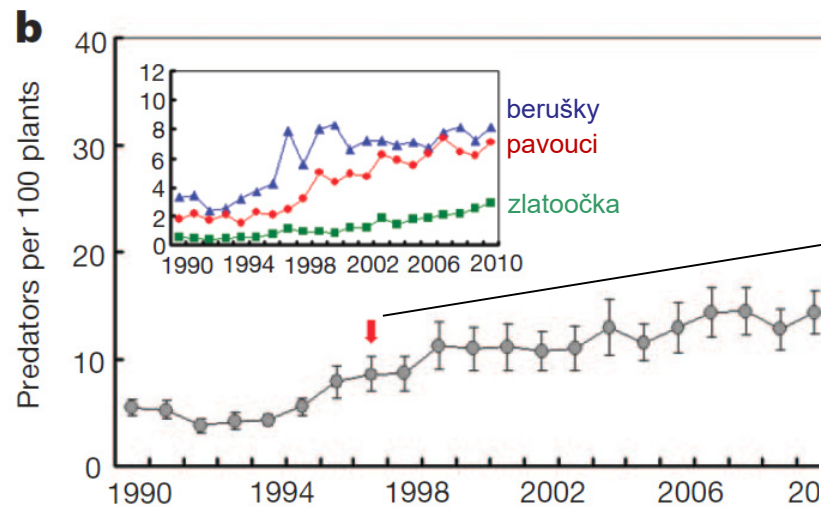
Rezistence k patogenům

Bt plodiny

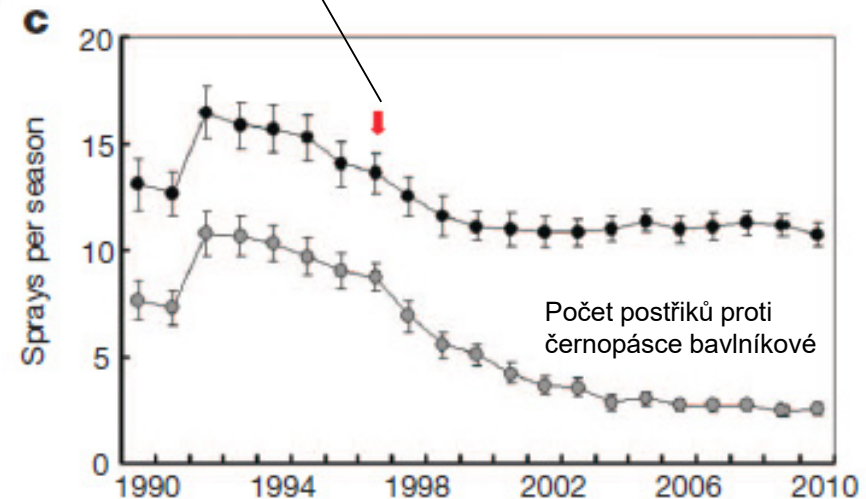

Bt plodiny a ekologické dopady jejich pěstování

- Pěstování Bt plodin v Číně zvyšuje množství přirozených nepřátel škůdců a snižuje množství nutných postřiků

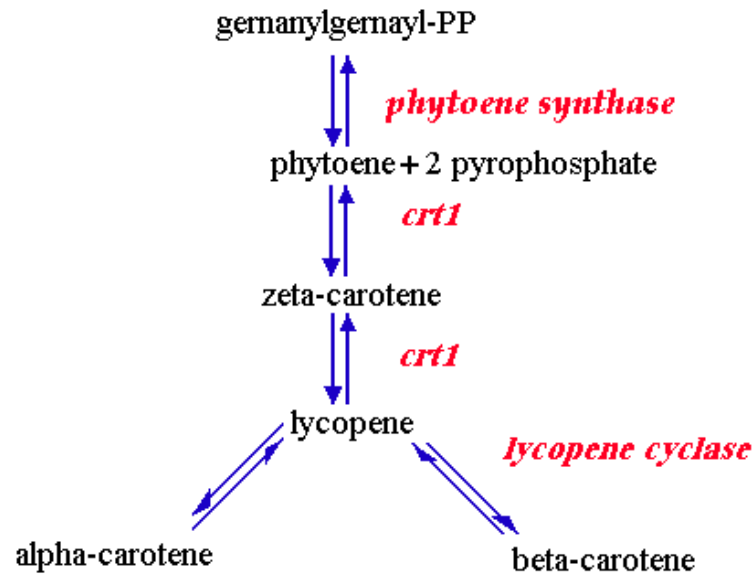

Počátek pěstování Bt bavlny

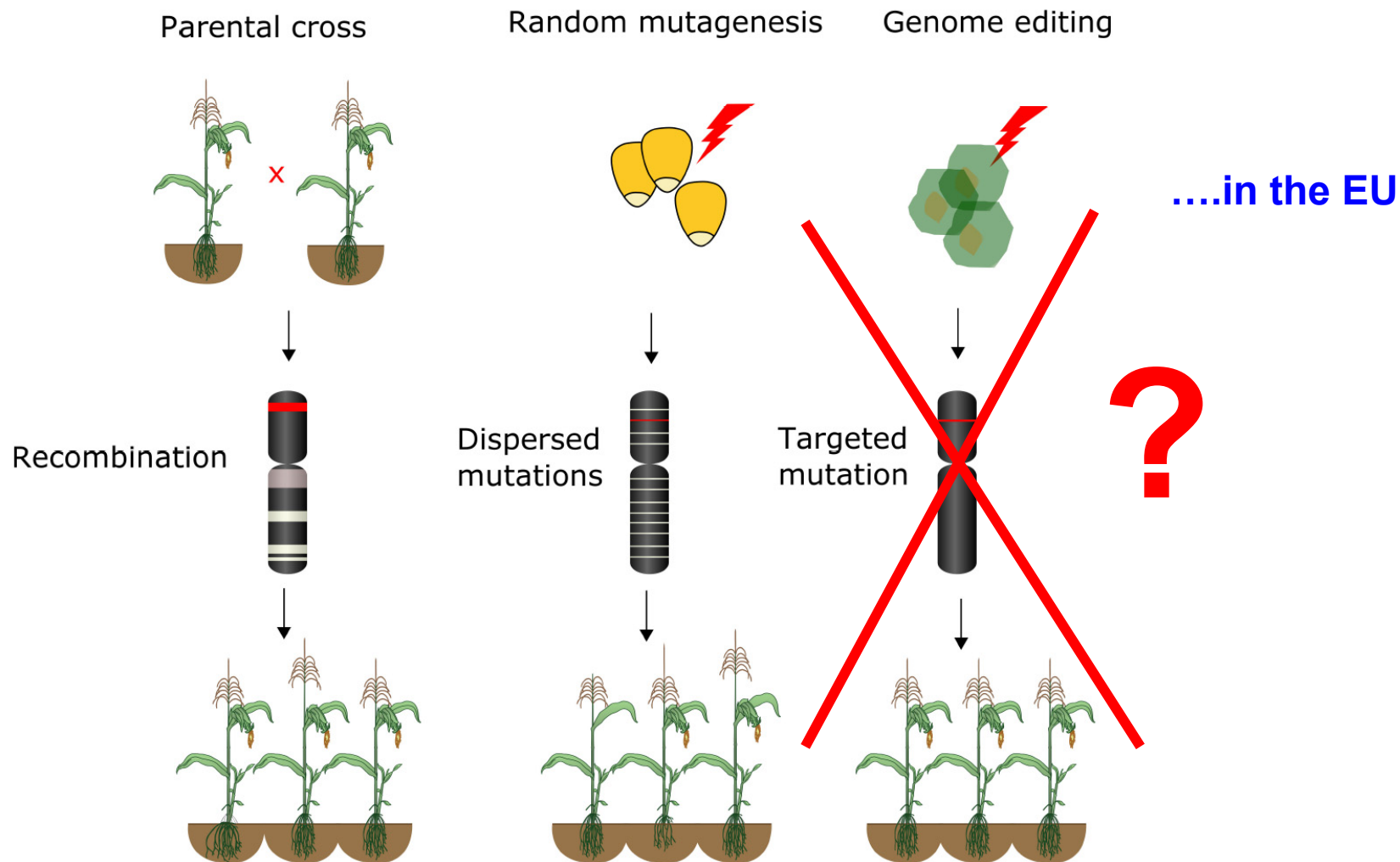

Zvýšení nutriční hodnoty Zlatá rýže

Biosyntetická dráha β -karotenu

Náhodná mutageneze vs. editace genomu

Závěry

- Výzkum života s využitím moderních přístupů genetiky a molekulární biologie je úžasné dobrodružství 😊
- Genové manipulace nám dávají možnost porozumět základní mechanismům vývoje (nejen) rostlin
- Příprava geneticky modifikovaných organismů je mocný nástroj, který lze zneužít, ale není důvod se ho obávat

Vítejte v Brně!

- Brno – místo nejen s bohatou historií....

Cyril F. Napp

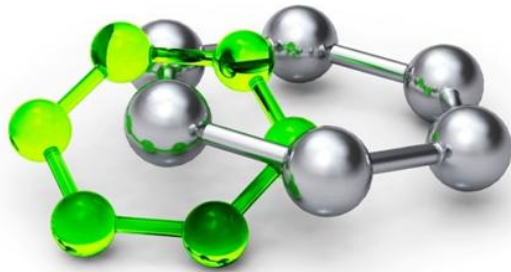
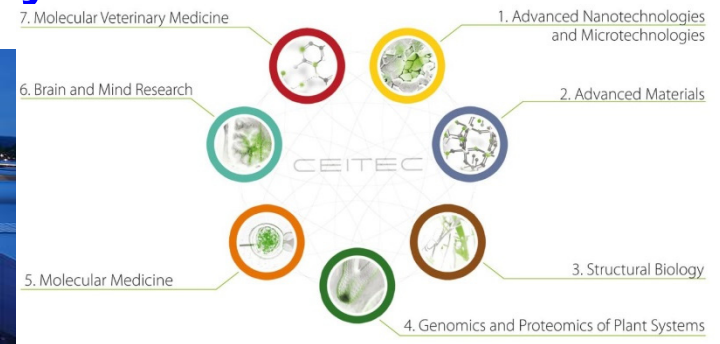
Mendel's legacy
150 years
of the genius of genetics

Ora et Labora

 CEITEC

Vítejte v Brně!

-ale také **budoucností vědy!**

Thank you for your attention

Central European Institute of Technology
Masaryk University
Kamenice 753/5
625 00 Brno, Czech Republic

www.ceitec.muni.cz | info@ceitec.muni.cz

